БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 93 (11691)
1968 оной апрелиин 19, пятница

сэн 2 мүнгэн

А ТҮГЭЛДЭРӨӨР, ЭН ИСЭТЭЙГЭЭР

Центральна Комитедэй апрелиин Пленумэй шиидхэбэ... арад, мүн хилын саанахи ханинарнай тон ехэ һай... Энэ шиидхэбэриин саг соогоо абтаһаниинь, гүн ехэ ... зорилгонуудынь түрүү хүн түрэлтэнэй, социалис оро... аша туһада бүрин шэглүүлэгдэнхэй.

...мүнөөнэй оршон байдалые эрдэм наукын ёһоор ...барилжа, сэгнэлтэ үгэжэ, тодорхой тобшолол хэбэ. Мү...лэлтэ болбол капитализм социализм хоёрой хоорон..., ангиин тэмсэлэй эрид шангадажа байһаниие гэршэ... дэлхэйн империализм, нэн түрүүн США-гай империа... оронуудай, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй жагсаал һу... түрүү хүсэнүүдэй нэгэдэл таһалдуулха, социалис ... талаһаань һэндээн хорлохо һэдэлгээ улам эдэбхи... болгожо байна. Энэ һүйдхэлтэ ябуулга хэхэдээ, тэдэнэр ...онализ. ревизионис этэгээдүүдые хэрэглэхэсэ оролдо... байдалда империализмын хархис үзэл сурталые, дэл... эсэргүү ябуулгануудыень элишэлэн харуулха, бүхы ...ые, ажалша олониитые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, ... бүхы хүдэлмэрние удха түгэлдэр, үргэн дэлисэтэй бол... ехэ удха шанартай зорилго болоно.

...сагта үзэл сурталай тэмсэл хадаа ангиин тэмсэлэй эгээн ... юм гэһэн нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ гүнзэгы ... сурталай талаар зүришэлдөөтэ ангинуудай хоорондоо ... оршохо ябадал байха ёһогүй гэжэ манай парти ...даг. Эгээл энэ заабариһаа уламжалан, манай парти ...түдые, комсомолшууд болон залуушуулые, бүхы ...марксизм-ленинизмын үзэл сурталаар зэбсэгжүүлхэ, ком... хүмүүжүүлхэ хэрэгые нэгэн шухала зорилго болгон ...программа соо табинхай.

...мүнөө амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ байна гэжэ хэ... баримта дүүрэн бии. Энэ талаар манайшье республикын ...низацинуудай хүдэлмэрние жэшээ болгомоор. Манай ...изаци бүхэндэ политическэ һуралсал эмхидхэгдэнхэй. ...стнууд, партийнабэшэ эдэбхитэд, залуушуул марксизм-...үндэһэ һуури шэнэ программын ёһоор шудална. Илан..., авиационно заводой, Хоринин аймагай Анаагай совхо... аймагай «Дружба», Хяагтын аймагай «Дружба» кол... бусад ажахынуудай, эмхи зургаануудай партийна ор... коммунистнуудай һуралсалые һайнаар эмхидхэжэ, һу... дура хүсэлые дэбжээн бадараагаа. Гадна үзэл сурталай ... хэзээнэйхиһээ һайнаар, һонирхолтойгоор, үргэнөөр ... болоо.

...эри Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 50 жэ... ...эрдэ онсо ехээр дэлгэржэ, гүнзэгы удхатай, олон ян... ...тай боложо, совет хүнүүдые коммунизмын үзэл бодо... ...лгэдэ горитой ехэ түлхисэ боложо үгэһэн юм. Олон ...изацинууд энэ дүй дүршэлдөө түшэглэн, мүнөө соёл ...мэрэз бүри һайжаруулхые оролдоно. Аймаг, ажахы ...изм-ленинизмын үндэһэн шухала асуудалнуудаар теоре... ...ренцинүүд, семинарнууд, лекцинүүд саг үргэлжэ үнгэр... ...рнүүдэй, политинформаторнуудай, агитколлективүүдэй ...ри эдэбхижээ.

...эриин нэгэ онсо шэнжэ юуб гэхэдэ, ниитэ-политическэ, ... хүдэлмэридэ соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэдһөө гад... ...нуудай, колхоз, совхозуудай, ажахын органуудай хү... хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаададаг болоһониинь .... Энээнэй аша үрэ ехэ. Һаяхан Улаан-Үдэдэ болоһон ... конференци дээрэ Ленинэй социалис революци тухай тео... ...удаар гол түлэб фабрика, заводуудай директорнүүд ..., бүгэдын һонирхол татаа һэн. Мүн республикымнай олон ... директорнүүд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, партиин рай... ...исоведүүдэй гүйсэдкомуудай, ажахын органуудай харюу... ...хүдэлмэрилэгшэд лекци, элидхэл саг үргэлжэ хэдэг боложо ... хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрид һайжаруулха ма... ...һуури жэл ерэхэ бүри үргэн ехэ болоно гэжэ тэм...

...олон партийна организацинуудай ябуулдаг хүмүүжүүл... ... коммунис общество байгуулжа байһан үе сагайнгаа ... хүрэлэгүй, заримдаа халирхай, ёһо тэды байхаа һа... хойшолон ажал хүдэлмэри дээрэ, хүнүүдэй ажаһуудал... дээрэ заатагүй харагдадаг ушартай. Үгтэһэн түсэб даа..., түрэнэй зөөри үрихэ, ажалай журам эбдэхэ, архи ... гэхэ мэтэшэлэн манай обществодо харша аашанууд за... ...гдадаг байһаниинь гэмшэлтэй. Эдэ бүгэдэндэ эбсэшэ... ...аар совет эрхэтэн бүхэниие хүмүүжүүлхэ гээшэ пар... ...зацинуудай уялга мүн.

...ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэрие олониитэ ажалшадта ...ябуулгын хүдэлмэри хаа хаанагүй дэлгэрүүлхэ зорилго ... организацинуудай үмэнэ табигдана. Коммунизмын хэ..., этигэл дүүрэн байхаар, совет патриотизмын, проле... ...национализмын үзэл бодолоор, буржуазиин үзэл бодолдо, ...үгтээр өөрынгөө үзэл сурталые табижа шадахаар совет ...хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха зэргэ... ...империализмын һандаран һалажа байһан тухай, тэрэнэй ...шашалдаан тухай, тиихэдэ социалис обществын һалба... марксизм-ленинизмын һургаалай ёһоор хүн түрэлтэнэй ... байһан тухай үнэн сэхэ үгэ дэлгэрүүлхэ ябадал ма...дын шухалын шухала зорилго мүн.

...рхи, хилын саанахи ушар хэрэгүүд тухай мэдээсэлые саг ...цта хүргэжэ байлга — партийна организацинуудай уял... ...ула хэблэл, радио болон соёл сурталай бусад зэбсэгүү...аар хэрэглэхэ шухала. Илангаяа лекторнүүдэй, полит...үдэй, агитаторнуудай хүдэлмэри эрид һайжарха боло... советскэ, ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй ...тын үмэнэ хэдэг лекци, элидхэл, хөөрэлдөөн — соёл ... хүдэлмэри бүри үргэдэхэ, удха түгэс боложо, гүрэнэй, ... бэхижүүлгэдэ, ажалшадай эдэбхи үүсхэл дэлгэрүүлгэ...лэ оронойнгоо экономико болон соёл культурые сааша... түргэнөөр хүгжөөлгые хангалсаха зэргэтэй.

...тическэ хүдэлмэрние, марксизм-ленинизмын үзэл сур...лэн тараалга шадамараар эмхидхэжэ, табан жэлэй ...татайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ажалшан бүхэнэй ...ые арьбадхажа, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой...има бэлдэлгэ партийна организацинуудай нэн түрүүнэй ...

...ленинизмын туг доро, Коммунис партиин хүтэлбэреэр ...тор коммунизмын түгэс илалта туйлахын түлөө тэмсэ...лтануудые хангахын түлөө урагшаа дабшая!

КПСС-эй обкомдо, республикын Министрнүүдэй Соведтэ

МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ АБАХА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТҮСЭБ ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ РЕСПУБЛИКА ДОТОР ДЭЛГЭРҺЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ 1968 ОНОЙ НЭГЭДЭХИ КВАРТАЛАЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Мал ажалай продуктнуудые ехээр абажа, гүрэндэ худалдахын түлөө республикын аймагууд хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөнэй 1968 оной нэгэдэхи кварталай дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэриг хэмжээтэй нэгэдэхи мүнгэн шан **Улаан-Үдын аймагта** барюулха. Энэ аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 178 процент, һү—111, үндэгэ—113 процент дүүргээ. Тиихэ зуураа гүрэндөө мяха—48 процент, һү—13, үндэгэ—12 процент ехые тушааһан. Мяха абалгаяа 71 процент, һү—12, үндэгэ—49 процент ехэдхэжэ, 1967 онойхитой сасуулхада, малайнгаа тоо толтой олошоруулжа шадаа.

300 түхэриг хэмжээтэй хоёрдохи мүнгэн шан **Кабанскын аймагта** олгогдобо. Энэ аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 38 процент, һү—5, үндэгэ—3 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, 1967 онойхиһоо мяха худалдалгаяа 41 процент, һү—2, үндэгэ—6 процентээр дээшэлүүлжэ, эбэртэ бодо малайнгаа тоо 9 процент, гахай—7, шубуу—80 процентээр олошоруулһан байна.

200 түхэриг хэмжээтэй гурбадахи мүнгэн шан **Яруунын аймагта** үгтэхэ болобо. Тус аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 170 процент, һү—100,1, үндэгэ—203 процент дүүргээд, мал ажалай продуктнуудые урдынхиһаа ехэ абажа, нёдондоной энэ үеынхиһөө адууһа малайнгаа тоо олошоруулаа.

Мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ худалдахын тула һайса хүдэлөө гэжэ Түнхэнэй, Загарайн, Захааминай болон Сэлэнгын аймагуудай ажахынуудые тэмдэглэбэ.

МАЙН ҺАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ГАЗАРАА ХАХАЛЖА ЭХИЛЭЭ

ЗЭДЗ. (Телефоноор абтаба). Һүүлэй хэдэн үдэрнүүдтэ гансата дулааржа, наруули газарай хүрьһэн нилээдгүй гүнзэгыдэ гэдэшэбэ.

Тарянай газарай шииг нойто элбэгтэй байһаниие һамбаашалжа, энэ аймагай «Октябрьский» совхозой тарян ажалай бүхы гурбан бригада тракторнуудые олоор табяад, ороohото ургамалнуудые тариха газараа хахалжа эхилбэ. Совхоз энэ жэлдэ бүхыдөө 7080 га дээрэ эртын тарилга хэхэ юм. Тэрэнэй нилээд ехэнхинь мүнөө хахалагдажа таригдаха болоно. Тиимэһээ газарайнгаа хүрьһэнэй хаташахаһаа урда хахалжа, элдүүрилжэ, тарихаар бэлэн болгохын тула оролдожо байһаниинь ойлгосотой.

Мүн эндэхи Бэрьёогой совхоздо, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, Оёорой совхоздо паар дээрэ шииг нойто бариха борнойлго, хахалалга баһал эхилжэ байна.

Б. ВАНЧИКОВ, манай тусхай корр.

Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхид үүлтэртэ үнеэдтэй болохо гэжэ шиидээд, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыһаа 64 гунжа худалдажа абаба. Колхозой правлени эдэ гунжадаа комсомолшууд Валя Раднаева, Валя Скворцова, Анна Бадмажапова, Вера Абидуева гэгшэдтэ даалгаа. Мүнөө тэдэнь тугаллажа эхилээ. Залуу басагад үүлтэртэ үнеэдэйнгээ һү тушаажа эхилбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Вера Абидуева гунжадаа эдеэлүүлхэеэ байна.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

А. Н. КОСЫГИН ПАКИСТАН ЕРЭБЭ

РАВАЛПИНДИ, апрелиин 17. (ТАСС). Пакистанай Исламска Республикын президент фельдмаршал Мохаммед Айюб Ханай уряалаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин мүнөөдэр албанай хэрэгээр Равалпинди ерээ.

Советскэ Союзай болон Пакистанай гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн Чаклала аэродром дээрэ бууһан самолёдой гэшхүүрэй дэргэдэ Советскэ правительствын толгойлогшые, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүдые Пакистанай президент Мохаммед Айюб Хан халуунаар амаршалаа. Сэрэгэй оркестр совет ба пакистан гүрэнэй гимнүүдые гүйсэдхөө.

А. Н. Косыгин президент Айюб Хантай хамта хүндэлэлэй харуулай урдуур ябажа гараа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ тэрэниие угтаһан хүнүүдтэй мэндэшэлэлсээ. Үхибүүд Совет правительствын толгойлогшодо баглаа сэсэгүүдые барюулаа. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин хэблэлдэ зорюулан доро дурсагдаһан мэдүүлгэ аэродром дээрэ хээ:

Бидэнэр Пакистанда хани ёһоор ерэбэбди. Президент Айюб Хантай, тэрэнэй ханинартай бидэ угаа баяртайгаар уулзажа байнабди. Би Пакистанда түрүүшынхиеэ ерэбэб, зүгөөр г-н президенттэй бидэнэр нэгэтэ бэшэ уулзаһан байнабди. Тиимэһээ намда эндэ оло дахин ерэһэн шэнгеэр һанагдана. Манай оронуудай һонирходог бүхы асуудалнуудаар бидэнэр хөөрэлдэхые хүсэнэбди. Маанадые олон юумэн һонирхуулна гэжэ таанад мэдэнэ ёһотойт.

Манай хоёр талын харилсаанууд тухай хөөрэлдэхые бидэнэр хүсэнэбди. Харин манай харилсаан угаа һайн гэжэ уридшалан хэлэхэ ёһотой байнаб. Эдэ харилсаануудые бидэнэр саашадань бэхижүүлэн хүгжөөхэбди. Уласхоорондын байдалай бүхы асуудалнуудаар бидэнэр һанамжануудаа мэдэлсэхэ байнабди. зүгөөр манай хөөрэлдөөнүүд эб найрамдал бэхижүүлхэ, арадуудай хоорондын хани барисаа бэхижүүлхэ гансахан лэ зорилготой, бидэнэр ондоо зорилго урдаа табинагүйбди. Пакистанай арадта совет арадай һайн һайхан мэдэрэлтэйгээр хандадаг байһые таанадаар дамжуулхыем, Советскэ Союз ёһотойл ханинь болоно гэжэ пакистан арадые найдуулхыемни зүбшөөгыт. Иимэ найдуулга хэхыемни парти, правительство, арад намда даалгаа.

Удаань А. Н. Косыгин, Айюб Хан, тэдэнтэй суг ябалсаһан хүнүүд автомашинануудта һуугаад, президентын ордон соо совет айлшанай байхаар бэлдэгдэһэн байра тээшэ ошоо.

Пакистанай ниислэл Равалпиндиин хүн зон Совет правительствын толгойлогшые халуунаар угтаа. Совет ороной болон Пакистанай гүрэнэй тугуудаар, «Айлшалыт, хүндэтэ хани!», «Совет-Пакистан хани барисаан мандаха болтогой!», «Агуу ехэ хани оронойнгоо хүндэтэ хүтэлбэрилэгшые амаршалнабди!» гэһэн үгэнүүдые ород ба англи хэлэнүүд дээрэ бэшэһэн амаршалгын транспарантнуудаар городой үйлсэнүүд гоёон шэмэглэгдэһэн байгаа. Аэродромһоо А. Н. Косыгинай байра хүрэтэрхи бүхы замдань Советскэ правительствын толгойлогшые Пакистанай ниислэлэй хэдэн мянган хүн халуунаар амаршалаа.

А. Н. Косыгинай Пакистан ерээд байһан тухай

РАВАЛПИНДИ, апрелиин 17. (ТАСС). Албанай хэрэгээр Пакистан ерэһэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Пакистанай президент фельдмаршал Айюб Хан хоёр мүнөө үдэшэ уулзаа.

А. Н. Косыгинай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан уулзалга Равалпиндида болобо

Пакистанай президент Айюб Хан мүнөө үдэшэ банкет хэжэ, албанай хэрэгээр аяншалан ерэһэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгиниие хүндэлөө.

Советскэ талаһаа Советскэ правительствын толгойлогшотой суг ябалсаһан хүнүүд банкет дээрэ байлсаа.

Пакистанай президент Айюб Хан, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин банкет дээрэ үгэнүүдые хэлээ.

Банкет хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн байна.

(ТАСС).

ЭРЭЛХЭГ ХЭРЭГЭЙ ТҮЛӨӨ ШАН

«Буряад үнэн» газетын байгша оной апрелиин 14-нэй (воскресениин) номерой түрүүшын нюурта Яруунын аймагай Нарһатын совхозой хонишон Валентина Цыдыповагай эрэлхэг зоримгой ябадал тухай бэшэгдээ һэн. Тэрэ малшанай һүрэг хонидоо адуулжа ябатарнь гэнтэ һалхи шуурган боложо, нойтон саһан шэдэлжэ, буусаха аргагүй бэрхэтэй байдалда тэрэ ороо бэлэй. Тиигэбэшье хонишон Цыдыпова туһаламжын ерэтэр (үглөөнэй дүрбэн час болотор) нэгэшье хониёо алдаа, гээгээгүй, бүрин бүтэнөөр нэгэ газарта тогтоожо байгаа гэжэ мэдээсэгдээ һэн.

Ниитын адууһа малда ээзэн ёһоор хандажа, бултыень бүрин бүтэнөөр хамгаалжа шадаһан шэн габьяаень үндэрөөр сэгнэжэ, совхозой дирекци, партком болон профсоюзай рабочком нүхэр Цыдыповае сарбуугай үнэтэй сэнтэй часыгаар шагнаба, баясхалан хүргэбэ.

Энэ шангые совхозой малшадай суглаан дээрэ ажахын директор Р. К. Бадмаев баяр ёһололой оршон байдалда барюулаа.

В. ЦЫБЖИТОВ.

Москвагай һонин

ТҮЙМЭР САРАГШАДАЙ ТҮҮХЭТЭ ОЙ

«Гал түймэртэй тэмсэхэ гүрэнэй хэмжээнүүдые эмхидхэхэ тухай» Совнаркомой декредтэ В. И. Ленин табин жэлэй урда тээ—1918 оной апрелиин 17-до гар табиһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо гал түймэр саралга манай орон дотор гүрэн түрын удха шанартай хэрэг болоһон байгаа. Совет орондо гал түймэр сарагшад түймэрые уридшалан зайсуулха хүдэлмэридэ гол анхаралаа хандуулдаг. Гал түймэр сарагшадай хэдэг һайн һайхан ажалдань олониитэ туһалдаг. Долоо миллион шахуу хүнэй хабаададаг гал түймэр сараха һайн дуранай бүлгэмүүд бүхы республика, хизаар ба областьнуудта байгуулагданхай. Гансахан лэ Москвада 200 мянга гаран хүн гал түймэр сараха хүдэлмэридэ һайн дураараа хабаадалсадаг. СССР-тэ гал түймэр сарадаг эмхиин байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Совет ороной ниислэлдэ апрелиин 17-до болоо.

(ТАСС).

* *

БАЯРАЙ СУГЛААН

Плайя-Хирондо американ империализмын хулһэншэдые Кубын арадай диилэн илаһаар долоон жэлэй ой апрелиин 17-до гүйсэбэ. Энэ үдэрые Кубын арадтай хамта москвагайхид тэмдэглэнэ. Плайя-Хирондохи илалтын долоон жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай үдэшэ Хани барисаанай байшан соо үнгэргэгдөө.

* *

ТАЛАРХАЛАЙ МИТИНГНҮҮД

Грек патриодуудтай талархалгын суглаанууд болон митингнүүд ниислэлдэ, манай бүхы орон дотор боложо байна. Грек демокрадуудай шэрүүн шангаар хашагдан хэһээгдэжэ байһые москвагайхид эрид шангаар буруушаана. Грецидэхи сэрэгэй-фашис бүлэг хуули бусаар зоргоороо аашалалдалгаяа болюулха ёһотой гэһэн эрилтэ хэгдэнэ.

Грек демокрадуудтай талархалгын митингнүүд Москвада апрелиин 17-до үргэлжэлүүлэгдээ.

...РҮҮШҮҮЛ ОЛОШОРҺООР

...лес» комбинадай ба...сно бригадануудай ...һэн мүрысөөн бүри ...һаар. Олон бригада ...лэй габшагай һара ...һон март соо даа...ээ дүүргээ. 33 бри...ектив абаһан социа... ...холо үлүүлэн дүүр...өө гадуур ехэ модо ...байна.

...ванович Косенковой ... комплексно бригада ...леспромхоз) бусад бри...үндаһаа түрүүлжэ ...р ажалайнгаа бү...бометр хүргөөд, 800 ...о даабариһаа гадуур ...адаа.

...көө үүсхэһэн А. Н ...хүдэлдэг Хандага...мхозой бригаданууд ... урэ дүн туйлана. ...һан 36 бригадын ... бүридэ 2000 кубо... ... байнэ модо бэлэдхэ... ...Минулинай даадаг ...промхоз соогоо ту... ... кубометр модо бэ...улһан байна.

Хоринин леспромхозой Иван Павлович Таюрскиин хүтэлбэрилдэг бригада марг соо һайнаар ажаллажа гараа. Түрүү бригадын гэшүүд леспромхоз соогоо шалгаржа, дирекциин болон рабочкомой дамжуулгын вымпелдэ, мүнгэн шанда хүртэбэ. Василий Петрович Машановай даадаг бригада Худанай леспромхоздо түрүүлээ. Тус бригадын гэшүүд һүүлшын һарын туршада 2020 кубометр модо бэлэдхэһэн, таллуулһан байна.

Нүхэд В. И. Михайловай, Л. Г. Зубакинай (Итанцын леспромхоз), К. И. Фадеевэй, М. И. Федотовой (Онёогой леспромхоз), И. И. Скосырскиин (Баргажанай леспромхоз) даадаг бригаданууд ехэ бүтээсэ туйлаа.

Бага комплексно бригадануудай гэшүүд Майн һайндэрэй хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсажа, дүрбэ һарынгаа түсэбые В. И. Ленинэй түрэһэн үдэр болотор дүүргэхэ уялга абанхай.

Н. ТЮРНЕВ.

АМЖАЛТАТАЙ ЯБА, АЛЕКСАНДРА!

Энээнһээ урда Шура басаган һаалиин фермэдэхи энэ тэрэ хамһабариин хүдэлмэридэ ябахадаа ходол тугалай байра соо ороод, нарай малнуудые хөөрхэшөөн эльбэжэ, тэдэндээ «Розочка», «Фиалка» гэжэ байгаад нэрэ үгэдэг һэн.

Басаганай малда иимэ дуратайе адаглаһан отделениин эрхилэгшэ И. Ф. Афанасьев нэгэтэ уулзаад хэлэбэ:

— Шура, тугалшан болоо һаашни яаха юм? Юун гэжэ һананаш?

— Теэд шадаха гээшэ гүб? Юундэньеб айнаб,—гэжэ Шура Тюрюханова марганги байба.

— Дуран, хүсэл байбал шадахаш. Туһалхабди. Дүршэлтэй хүнүүд хажуудаш хүдэлхэ,—гээд отделениин эрхилэгшэ һанааень заһана.

Тиигэжэ Александра Тюрюханова Бэшүүрэй совхозой хоёрдохи отделенидэ тугалшан боложо, 46 толгой нарай мал тушаажа абаа һэн. Ажаллажа эхилһэн түрүүшын үдэрһөө хойшо өөрөө үнэн зүрхэнһөө оролдожо, аха нүхэдэйнгөө заабари, һургаал хангалтатайгаар шагнадаг байгаа. Отделениин зоотехник нүхэр Ткачев залуу тугалшанда али болохоор туһалдаг бэлэй.

Хүдэлжэ эхилһээр үни болоогүйшье һаа, бүхы хүсөөрөө оролдоһоной ашаар үнгэрэгшэ март һарада тугал бүхэнэй шэгнүүр сүүдхын дунда зэргээр 560 граммаар нэмээгээ. Энэмнай багашье һаа, мүнөө хабарай хагсуу, үбһэ тэжээлэй хомор болоһон үедэ тугалай шэгнүүрые эды шэнээнээр нэмээхэ гээшэ залуу тугалшанай амжалта болоно.

— Апрель һарада тугал бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ 700 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ зорилготойб,—гэжэ Александра Тюрюханова хэлэнэ.

И. ТКАЧЕВ.

КОММУНИСТ НЭРЭДЭЭ ХҮРЭМӨӨР...

В. И. Ленинэй зохёолнууд соо «Маркстай зүбшэлдэхэ» гэhэн үгүүлэл дайралдадаг. Научна коммунизмын үндэhэ hуури табигшын зохёолнуудта Владимир Ильич ямар ханамжатайгаар, дуратайгаар хандадаг hэм гэжэ тэрэнэй соратнигууд, дүтын ханинар дурсадаг. «Кабинет соонь ороходошни, —гэжэ Н. К. Крупская бэшээ hэн, —хүнүүдэй булта шууялдан хөөрэлдэжэ байхадань, Ильич Марксые уншажа, толгойгоо үргэхэ сүлөөгүй hуугша hэн. Нервээ амаруулхын тула бэшэ, хүдэлмэришэн ангиин хүсэндэ, тэрэнэй hүүлэй hүүлдэ илаха байhанда этигэлээр сэдьхэлээ хуяглахын тула бэшэ—Ильичдэ тиимэ этигэл үни бүрилдэhэн юм—харин Маркстай «зүбшэлдэхын» тула, хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй шухала асуудалнуудта харюу олохын тула Марксые шуналтайгаар уншадаг байгаа».

Ленин тэдэ харюунуудые олодог hэн лэ даа. Марксын hургаалые творческоор хэрэглэн, В. И. Ленин коммунис байгуулгын эрдэмые шэнэ юумээр баяжуулжа, теоретическэ ехэ баялиг манда заяагаа. Мүнөө шэнэ общество байгуулгын зорилгонуудые бэелүүлхэ зуураа, манай парти саг үргэлжэ Ленинэй hургаалда хандажа, байhал шухала асуудалнуудта харюу олоно бшуу.

Тиимэл хадань, партиин эхин организацинуудай, бүхы коммунистнар Ленинтэй зүбшэлдэхэ ёhоороо зүбшэлдэнэ, суглаанууд дээгүүрээ партиина ажабайдалда ленинскэ эрилтэнүүдые бэелүүлхэ тухай асуудалнуудые хэлсэнэ.

Улаан-Үдын мяханай комбинадта «Хүдэлмэридөө ленинскэ ёhо гурим нэбтэрүүлхын түлөө» гэhэн асуудалаар суглаан үнгэргэгдэжэ, коммунистнарай анхарал татаба. Парткомой секретарь Ю. В. Шитиков элидхэл соогоо ажалайнгаа hүүдэр талые элирүүлэн, үе сагайнгаа эрилтэ-хэр зэргээр зохилдуулан ажалаа бүтээнэбибди гэжэ харуулаа. Коммунистнарай үүргэ дээшэлүүлхэ, кадрнуудые шэлэжэ, тэдэниие зүб ёhоор хүмүүжүүлхэ тухай хөөрэлдөөн түс суглаан дээрэ гарахаараа гараа. Юундэб гэхэдэ, хэлсээшэ зүйлнүүдынь мяханай комбинадай ажалдахи дутагдалтай газарынь байшоо.

Хүнүүдые ажалда абахадаа, алишье талаhаань хараха, бэлиг шадабаридань таарамжатай хүдэлмэри хүүлэхэ гээшэ гүнзэгы удха шанартай байха бшуу. Энэ эрилтэ түс комбинадта халирхайгаар бэелүүлэгдэдэг юм хаш. Үгэ хэлэгшэдэй олонхинь кадрнуудтай яажа хүдэлхэб гэhэн Ленинэй hургаалые дурдаа.

Кадрнуудые хүмүүжүүлгэдэ дутуу дундануудай бии байhые иимэ ушар гэршэлнэ. Пүхэр Ковалёв түрүүн мастераар хүдэлдэг hэн. Тиихэдээ ажалай журам эбдэдэг, албанайнгаа хэрэгые өөрынхидээ худхадаг байhандаа, мастерhаа болюулагдажа, юрын хүдэлмэришэнэй зэргэдэ оробhон юм. Тэрэниие тон зүбөөр хэhээгээ гээшэ аб даа. Теэд гэнтэ тэрэнэй бүхы эдые юундэшьеб хүлисэжэ, механическа цехэй... начальник болгожорхёо. Ноён болохолоороо, пүхэр Ковалёв дахин замбууржа, хүдэлмэриин үедэ архидаад үзөө. Хүтэлбэришэдынь эндүүрhэнээ мэдэржэ, ажалhаань дахин абажа хаяба.

Желатинын цехэй начальнигаар Куликовае дэбжүүлхэдээ, комбинадай хүтэлбэрилэгшэд байhал дээрэ хэлэгдэhэн шэнгеэр эндүүрөө. Ажалшадтаа шэрүүнээр хандадагайнь түлөө, юумэ үбэршэлhэнэйнь түлөө тэрэниие ушаhаань сүлөөлхэ баатай болоо. Куликова хүтэлбэрилжэ биралгүй гэжэ урда тээнь олон хүн мэдэдэг байгаа ха юм!

Иимэрхүү «эндүүнүүд» байд гээд лэ болохо бэйдаг. Хэрбээ хүтэлбэрилэгшэдынь кадрнуудай таhагай хүдэлмэрилэгшэдтэй, үргэн эдэбхитэдтэй зүбшэдэг hаань, иимэрхүү юумэнүүд үгы байха hэн.

Хүтэлбэрилэгшэдые байhал Ленинэй hургаалай ёhоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. «Ёhотой эмхидхэгшэдые, сэлмэг бодолтой hүбэлгэн хүнүүдые, олон үгэгүйгөөр (шуугаатай, мэдүүтэйшье үедэ hаань) ехэ коллективэй бэхи, эбтэй ажалые жэгдээр эмхидхэхэ шадабариял социализмда үнэн сэхэ ябадалтаяа хабсаруулдаг хүнүүдые дүмүүхэнээр, тэсэбэритэйгээр хаража, таниха абаха юм,—гэжэ Владимир Ильич hургадаг hэмнай.—Ганса тиимэ хүнүүдые арба дахин шалгаhанай hүүлээр хүнгэн зорилгоhоо хүндэ тээшэнь дадхуулан, харюусалгата тушаалда дэбжүүлхэ шухала». Мяханай комбинадай партиина организациин хүтэлбэрилэгшэд ленинскэ эрилтые заримдаа сахинагүй гэжэ элидхэлшэ мэдэрээ.

Түс комбинадта барилгын управлени бии юм. Тэрэниие коммунист Овдий толгойлдог. Управлениин хүдэлмэридэ ехэ дутуунууд бии. Теэд пүхэр Овдий хүнэй заабари, гомдолнуудые хайхардаггүй, бүдүүлиг шэрүүнээр харюусадаг. Тэрэнэй тиимэ багтаамжагүй аашануудые комбинадай хүтэлбэрилэгшэд мэдэжэ байбашье, хэмжээ абадаггүй.

Доодо шатын хүтэлбэрилэгшэд дээгүүрхидэйнгээ абари зангые hажаадаг заншалтай. Эпээнhээ уламжалан, комбинадай хүтэлбэрилэгшэдэй биралгүй аашанууд тухай суглаан дээрэ хэлэгдээ. Али олон зүблөөнүүд дээгүүр директор ахалагша инженер хоёрой атар-тутар гэлдэжэ байхыень хамта хүдэлэгшэдынь шагнадаг, харадаг юм хаш.

Хүтэлбэрилэгшэ гансашье засаг барижа шадаха бэшэ, өөрыгөө барижа hураха ёhотой. Хүтэлбэрилэгшэ хүн аад, дээрэлхүү, бүдүүлиг, шэрүүн зантай hаа, хүдэлмэришэдтөө ямаршье хүндэгүй байха бэшэ аал? Агууехэ багша Ленин хүнүүдтэй хүдэлхэдөө, хөөрэлдэхэдөө ямар урин зөөлэнөөр хандадаг hэм, ямар даруу налагай зантай hэм гэжэ уншадаг, мэдэдэгбди. Хүнүүдэй эрилтэдэ хайхарамжагүйгөөр хандадаг ахалагша инженер А. И. Лобач, ажалай ба салингай таhагай начальник А. И. Шестаков гэгшэдтэ үгэ хэлэhэн коммунистнар Ленинэй hайхан абари зангые хэдэн дахин hануулаа.

Иимэрхүү гү, али бусадшье дутагдалнуудые партком заhаха, усадхахын түлөө тэмсэхэ зэргэтэй ха юм. Теэд коммунистнарай үгэhөө тухайлхада, партком ёhото үүргэеэ дүүргэнэгүй ха гэжэ hанамаар. Парткомой зүблөөнүүд юрэнхыдөө «шэбхэтэй үүдэнэй саана» үнгэрдэг, олондо хамаатай шухала асуудалнуудые үсөөхэн зон шиидхэжэрхидэг гуримтай. Жэшээнь, мяханай комбинадтахи кадрнуудтай хүдэлхэ тухай КПСС-эй обкомой тогтоолые нэгэ зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэхэдээ, парткомойхид кадрнуудай таhагайхиниие уряагүй.

Парткомой суглаан бүхэндэ хамаг хүтэлбэрилхы эдэбхитэдые уриха гэгдэнэ бэшэ. Зүгөөр хэрэгтэй үедэнь эдэбхитэдэй hанамжа шагнахада hаалта болохогүй бшуу.

Коммунист бүхэн, хүтэлбэрилэгшэшье, юрыншье байг, партиин Устав бүримүhэн сахиха уялгатай. Хэрбээ ямар нэгэн коммунист өөрөө журамгүй hаа, архишадтай, элдэб хулигануудтай эридээр тэмсэжэ шадахагүй гүб даа. Энээн тухай хүдэлмэришэн В. И. Нелючин hанаа зобонгёор хэлээ. Нээрээшье, коммунист бүхэн өөрыгөө үндэр нарые арюуханаар абажа ябаагүй hаа, бусадта ямар жэшээ харуулалтайб.

Комбинадай коммунистнар хурсашье, хэрэгтэйшье асуудалаар хөөрэлдөө гээшэ. Хаанашье, хэзээшье Ильичэй hургаал дагаха гэhэн бодол тэдэнэй үгэ соо сохилоо. Тэрэ суглаан хии талын суурян болохогүй, мүр сараа үлөөхэл байха гэжэ найдагдана.

И. СТЕПАНОВ.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

ЛЕНИНГРАД. Хүдөө ажахын машинануудые ухаалан зохёогшодой тусхай бюрогой дэргэдэ ногоо мангир ургуулдаг түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Городой ресторан, кафе, столовонууд эндэhээ мангир абаашадаг юм. Зураг дээрэ: эдеэ шанагша А. Застольская бэлэн мангир зулгааажа байна.

ОШСКО ОБЛАСТЬ. Алайска дабаанай хормойгоор «Кадамджай» совхозой хонин hүрэгүүд бэлшэнэ. Эндэ жэлэй ямаршье сагта бэлшээринь hайн байдаг юм. Тингээдшье хонидые харууhалдаг хүнүүдынь нилээд дүй дүршэлтэй.

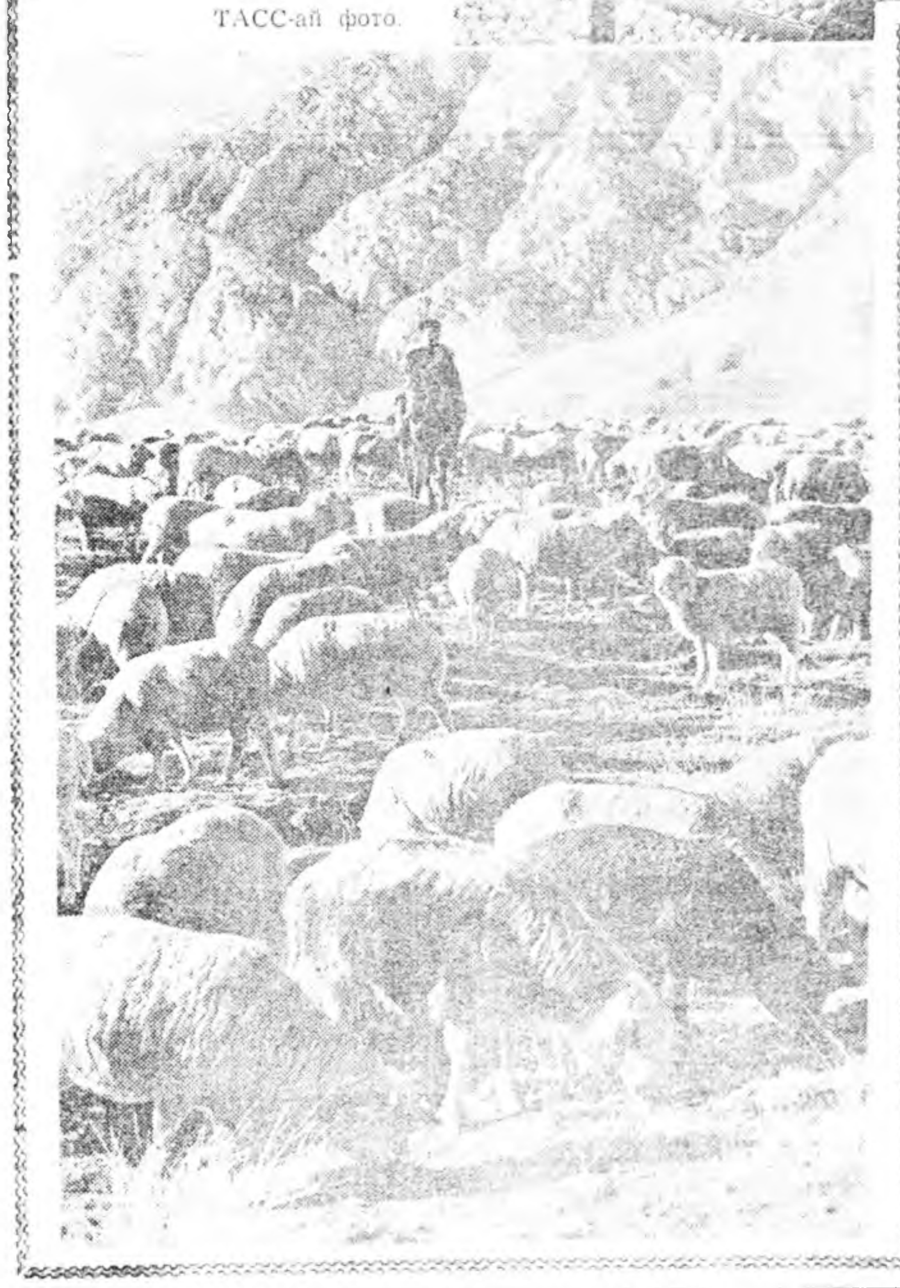

ТАСС-ай фото.

ТҮРҮҮЛНЭ

Бага Хүрбын модо бэлэдхэлэй коллективэй хүдэлмэри тухай хөөрэлдөөн Хүрбын леспромхоздо гарана. Юуб гэхэдэ, энэ пунктын модошод ажалаа hайнаар эмхидхэдэг, эбтэй эмхитэй, журамтайгаар хүдэлдэг коллектив юм.

Тэндэхи модо бэлэдхэлшэд нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб амжалтатайгаар дүүргээд, түсэбhөө гадуур хоёр мянга үлүүтэй кубометр модо тушааба.

Уласхоорондын үдэр—Майн 1-ниие амжалтаар угтахын тулада ажалай вахтада жагсаад, В. И. Ленинэй түрэhэн үдэртэ дүрбэ hарынгаа даалгабари дүүргэхэ гэhэн ехэ уялга абанхай.

Модо бэлэдхэлэй тэрэ пунктын хүдэлмэришэд эдэ үдэрнүүдтэ эршэмтэй шангаар хүдэлэн, үдэр бүриингөө даалгабариhаа гадуур 30—40 кубометр модо бэлэдхэнэ, зөөнэ.

Ажалай вахтада жагсаhан Григорий Шемякинай, Геннадий Креденковэй болон бусадай толгойлдог бага комплексно бригаданууд абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байха юм. Тэдэнэр горитой модо бэлэдхэжэ, дээдэ складта оруулна.

Модо бэлэдхэлэй пунктын шофёрнууд Владимир Пелко, Валерий Киселев, Александр Кожевников, каранщигууд Борис Бурдуковский, Федор Сокольников гэгшэд үдэр бүриингөө даабари 130—140 процент дүүргэнэ.

Н. ТЮРНЕВ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АЖАХ[...]

1968 ОНОЙ НЭГЭДЭХИ КВАРТАЛДА ХҮГЖӨӨ[...]

ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД ТҮ[...]

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИИН МЭДЭЭ[...]

Республикын промышленность продукци худалдаха кварталайнгаа түсэб 101 процент дүүргээ, тэрэ тоодо союзна мэдэлэй промышленность 105 процент, республикын мэдэлэй промышленность 102 процент, Буряадай АССР-эй управленинүүд болон министерствэнүүдэй промышленность 103 процент дүүргэээ.

Нэгэдэхи кварталай түсэбhөө гадуур 6,8 миллион түхэригэй продукци худалдагдаа.

1968 оной нэгэдэхи кварталай туршада зарим предприятинууд, нэгэдэлнүүд болон министерствэнүүд продукци худалдаха түсэбөө иимэээр дүүргээ гэбэл:

	Кварталай түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1968 оной нэгэдэхи кварталда продукци бухы дээрэнь гаргалгые 1967 оной нэгэдэхи кварталайхитай жэшэхэдэ процентээр
Республика дотор бүхы дээрэ	104	114
тэрэ тоодо:		
Союзна мэдэлэй предприятинуудаар	105	110
«Электромашина» завод	100,6	114
«Теплоприбор» завод	102	106
Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын завод	100,9	114
Түмэр-бетон конструкцинуудые бүтээдэг Таловска завод	77	102
«Бурятэнерго» гэжэ районно управлени	105	112
Гусиноозерско шахтоуправлени	101	115
«Татарский ключ» гэжэ карьер	109	90
«Забайкаллес» комбинат	110	105
тэрэ тоодо:		
Мебель бүтээдэг, модо болбосоруулдаг комбинат	97	100,7
Элхиин автомобиль заhабарилгын завод	84	137
Тимлюгэй цементын завод	114	117
Тимлюгэй асбоцементын хэрэгсэлнүүдэй завод	97	104
«Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл	106	106
Республикын мэдэлэй предприятинуудаар	102	119
Улаан-Үдын шэлэй завод	105	110
Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат	100,7	110
Улаан-Үдын архиин завод	109	117
Улаан-Үдын спиртын завод	102	111
hү бэлэдхэдэг ба hүнэй промышленностиин Буряадай республикын үйлэдбэриин управлени	107	114
Буряадай загаhанай промышленна трест	185	114
Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика	102	118
Улаан-Үдын ноохо угаадаг фабрика	100,2	144
Шэнэ Бэрээнэй механическа завод	108	100,9
Сэлэн-Дүүмын заhабарилгын-механическа завод	118	127
Улаан-Үдын мелькомбинат	100,8	100,9
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хэблэлэй управлени	107	107
«Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предпиятинуудай комбинат	110	108
«Россельхозтехника» гэжэ нэгэдэл	108	112
Республикын мэдэлэй промышленностиин дундаhаа Буряадай АССР-эй министерствэнүүд болон управленинүүдэй промышленность	103	111
Нютагай промышленностиин министерство	111	116
тэрэ тоодо:		
Кировэй нэрэмжэтэ металл хэрэгсэлнүүдэй завод	108	102
Улаан-Үдын сабхиин, hэеы гуталай фабрика	113	106
Хяагтын ээрэлгын-трикотажна фабрика	112	106
Сухын арhанай завод	116	133
Улаан-Үдын оёдолой фабрика	107	114
Гусиноозерско оёдолой фабрика	108	134
Хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжые хангадаг министерство	100,2	108
Эдеэ хоолой промышленностиин министерство	101	108
Ой модоной ажахын министерство	109	2 дахин
Түлишын промышленностиин управлени	98	103
Барилгын материалнуудай промышленностиин управлени	89	107
тэрэ тоодо:		
Барилгын материалнуудай Татауровай комбинат	80	118
Улаан-Үдын хирпиисын завод	98	100,8

Бүхы республика дотор продукци худалдаха түсэбэй үлүүлэн дүүргэгдэбэшье, 35 промышленна предприяти (ондоогоор хэлэбэл, бүхы предприятинуудай 18 процентнь) даалгабаринуудаа бэелүүлжэ шадаагүй, 1,5 миллион түхэригэй продукци түсэбhөө багаар худалдаа.

Продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ Улаан-Үдэ городто ба республикын аймагуудта иимэ байгаа гэбэл:

	Нэгэдэхи кварталай түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1968 оной нэгэдэхи кварталда продукци бухы дээрэнь гаргалгые 1967 оной нэгэдэхи кварталайхитай жэшэхэдэ процентээр
Улаан-Үдэ город	102	120
тэрэ тоодо:		
Советскэ район	104	109
Железнодорожно район	104	114
Октябрьска район	100,8	129
Аймагууд:		
Баунтын	96	93
Баргажанай	115	114
Бэшүүрэй	121	95
Зэдын	94	86
Яруунын	98	99
Загарайн	115	104
Захааминай	107	104
Кабанскын	107	107
Хэжэнгын	96	104
Хяагтын	108	138
Мухар-Шэбэрэй	102	95
Прибайкалиин	100	108
Ахын	133	2,2 дахин
Хойто-Байгалай	138	61
Сэлэнгын	109	118
Түнхэнэй	88	107
Хориин	100,9	106
Улаан-Үдын (хүдөөгэй)	105	118

Промышленностиин hалбаринуудай талаар продукци худалдалга иимэ байгаа гэбэл:

	Нэгэдэхи кварталай түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1968 оной нэгэдэхи кварталда продукци бухы дээрэнь гаргалгые 1967 оной нэгэдэхи кварталайхитай жэшэхэдэ процентээр
Хара металлурги	109	90
Үнгэтэ металлурги	106	117
Түлишын промышленность	101	115
Электроэнерги ба теплоэнерги үйлэдбэрилгэ	105	112
Машина бүтээлгэ, металл болбосоруулга	103	113
Ой модоной ба модо болбосоруулгын промышленность—бүхыдөө	108	106
тэрэ тоодо:		
Модо ашаглалга	111	105
Модо болбосоруулгын промышленность	105	106
Барилгын материалнуудай промышленность	102	109
Шэлэй промышленность	105	110
Хүнгэн промышленность	101	
Эдеэ хоолой промышленность—бүхыдөө	103	
тэрэ тоодо:		
Загаhанай	163	
Мяханай	100,6	

1968 оной нэгэдэхи кварталда промышленна проду[...] зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ иимэ байгаа гэбэл:

	1968 оной нэгэдэхи кварталда үйлэдбэрилэгдэhэн [...]
Нүүрhэн — миллион тонноор	0,3
Автомобиль дээрэ тодхогдоhон кранууд	156
Барилгын модо шэрэлгэ (колхозуудай бэлэдхэhэн модо оруулангүйгөөр)—миллион кубометрээр	1,3
Хюрөөдэгдэhэн модон (колхозуудай хюрөөдэhые оруулангүйгөөр)—мянган кубометр	310
Хирпиисэ (колхозуудай галдаhые оруулангүйгөөр)—миллионоор	16,5
Шифер—миллион плиткээр	41,3
Хабсаргагдамал түмэр-бетон конструкцинууд ба зүйлнүүд—мянган кубометр хэрэгсэлнүүдээр	28
Сонхын шэл—миллион дүрбэлжэн метрээр	3,9
Ноохон бүд—мянган дүрбэлжэн метрээр	507
Дотор хубсаhанай трикотаж—мянгаар	616
Гадар хубсаhанай трикотаж—мянгаар	264
Арhан гутал—мянган паараар	21,5
hэеы гутал—мянган паараар	70
Хубсаhа угаадаг, ажаhуудалай машинанууд—мянгаар	40
Мебель (түмэр шэрээнүүдhээ гадна)—миллион түхэригөөр	1,8
Түмэр шэрээнүүд—мянгаар	26
Мяхан (түүхэй эдэй гүрэнэй нөөсэhөө)—мянган тонноор	4,3
Колбасна зүйлнүүд—мянган тонноор	2,6
Загаhа барилга — мянган тонноор	1,1
Малай тоhон (түүхэй эдэй гүрэнэй нөөсэhөө)—мянган тонноор	0,6
hүндэ оруулжа тоолоходо, hайхан hүөөр хэhэн продукци (түүхэй эдэй гүрэнэй нөөсэhөө)—мянган тонноор	7,9
Кондитерскэ зүйлнүүд—мянган тонноор	1,5
Бүхы зүйлэй консервэнүүд—миллион баанхаар	11,3

Шухалын шухала олонхи зүйлнүүдые бүтээн гаргаха түсэб дүүргэгдээ. Кварталай түсэбhөө гадуур 11 мянган тонно нүүрhэн малтагдаа; 73 мянган түхэригэй приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд ба тэдээндэ хэрэгтэй запасной частьнууд үйлэдбэрилэгдөө: переменнэ тогой 15 электродвигатель, 62 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл; 315 тонно мяхан, 95 тонно малай тоhон, 514 мянган элдэб зүйлэй консервэ ба бусад продукци үйлэдбэрилэгдөө.

Гэхэ зуура зарим предприятинууд продукци бүхы дээрэнь бүтээн гаргаха түсэбөө дүүргээд, промышленна продукциин зарим зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй: «Забайкаллес» комбинат—хюрөөдэмэл материалнуудые, уурхайн тулганuудые үйлэдбэрилгөөр; Элхиин автомобиль заhабарилгын завод—модо бэлэдхэлгын техникые капитальнаар заhабарилха талаар; «Бурҗелезобетон» гэжэ нэгэдэлэй гол предприяти—гэр байрын хананууд болохо панель үйлэдбэрилгөөр; «Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат—хабсаргагдамал түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые ба армированна бэшэ бетон үйлэдбэрилгөөр түсэбөө дүүргээгүй.

Нэгэдэхи кварталай эсэс багта республика дотор түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар 15 промышленна предприяти хүдэлжэ байгаа. Үйлэдбэрилэгдэhэн бүхы промышленна продукциин 15-hаа дээшэ процентнь эдэ предприятинуудта үйлэдбэрилэгдэhэн байна.

Продукци худалдаха түсэбүүдээ эдэ предприятинууд дүүргээ, үлүүлэн дүүргээ.

Республикын промышленностьда хүдэлдэг нэгэ хүн дээрэ тоолон гаргахада, ажалай бүтээсын түсэб 103 процент дүүргэгдээ. Тэрэ тоодо союзна мэдэлэй промышленностиин талаар 101 процент, республикын мэдэлэй промышленностиин талаар 105 процент, тэрээн сооhоонь Буряадай АССР-эй министерствэнүүд болон управленинүүдэй промышленностиин талаар 103 процент дүүргэгдээ.

Үнгэрэгшэ жэлэй нэгэдэхи кварталтай сасуулхада, республика дотор бүхыдөө ажалай бүтээсэ 12 процентээр ехэ болоhон байна.

«Татарский ключ» гэжэ карьер, Шулуутайн леспромхоз, Хүртэйн леспромхоз, Татауровай заhабарилгын-механическа завод, барилгын материалнуудай Татауровай комбинат, Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрика болон бусад зарим предприятинууд ажалай бүтээсын талаар түсэбөө дүүргээгүй.

1968 оной нэгэдэхи кварталда продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө зарим предприятинууд ажалай бүтээсын түсэб дүүргэhэнэй ба үлүүлэн дүүргэhэнэй ашаар бэшэ, харин промышленна үйлэдбэридэ хабаатай үлүү хүнүүдые барижа байhанай ашаар дүүргээ бшуу. Эдэ предприятинуудай тоодо Хүрбын леспромхоз, Хандагайн леспромхо[...] бетон» гэжэ үйлэдбэ[...] гол предприяти, үхи[...] гаргадаг завод, «Н[...] оёдолой нэгэдэл оро[...]

1968 оной нэгэдэ[...] промышленна үйлэдбэ[...] хүнүүдэй тоогой тал[...] публика дотор бүхыд[...] цент дүүргэгдээ. Тэрэ [...] мэдэлэй промышленно[...] 99,8 процент, респу[...] промышленностиин тал[...] цент, Буряадай АССР-[...] вэнүүд ба управлени[...] ленностиин талаар [...] дүүргэгдээ.

Промышленна үйлэ[...] лагшадай салин хүлhэ[...] сэб республика дотор [...] процент дүүргэгдээ. [...] лэй энэ үеынхитэй сасу[...] хүлhэнэй жаса 12 [...] болоо.

1968 оной январь, [...] нуудай турша соо зар[...] нууд ажалайнгаа б[...] дүүлhэндэ орходоо са[...] зэргээр hарадаа үлүү [...] шалhан байна. Эдэ пр[...] тоодо түмэр-бетон кон[...] бүтээдэг Таловска зав[...] ключ» гэжэ карьер, [...] мобиль заhабарилгын [...] целинстрой» трест[...] предприятинуудай [...] Бэрээнэй механическ[...]

1968 оной хоёр hа[...] худалдагдаха бүхы [...] өөрынь үнэ хямдару[...] процент дүүргэгдээ, 1[...] хэригэй эд зөөри ал[...] промышленна предпри[...] дагдаха ёhотой бүхы [...] дукциингаа өөрынь үн[...] ха түсэбөө дүүргээгүй, [...] раалагдаhан өөрынь [...] эд зөөри үлүү ехээр [...] байна. Тэдэнэй тоодо Т[...] цементын хэрэгс[...] Тимлюгэй цементын [...] угаадаг фабрика, Сэл[...] hабарилгын-механичес[...]

Республикын пром[...] приятинууд байгша [...] февраль hарануудай [...] 13507 мянган түхэр[...] оруулаа, нөөсэлгөөр [...] бые 62 процент дүү[...] жэлэй энэ үеынхи[...] 3341 мянган түхэри[...] 39 процентээр үлүү [...] абтаа. Локомотив-ваго[...] завод (61 процент), [...] лэй завод (84 процен[...] мяханай комбинат [...] Улаан-Үдын сабхин. [...] фабрика (71 процент) [...] түсэб эгээн hайнаар [...]

Түсэблэлгын, экон[...] шуулгын шэнэ гури[...] приятинууд бүхыдөө [...] түсэб 72 процент [...] хоёр hарын турша со[...] түхэригэй ашаг олзо [...]

«Бурятэнерго» гэжэ [...] управлени хоёр hара [...] оруулха кварталайнга[...] цент дүүргээ, нарин с[...]—67 процент, «Тепло[...] 63 процент дүүргэ[...]

Буряадай АССР-эй Статистическэ Управле[...]

…ДУУДЭЙ …ЛМЭРИ

ДЕПУТАДУУД МҮРЫСӨӨ ТОЛГОЙЛНО

…дунда ябуулагдадаг …лмэри шангадха… коллективүүдтэ де… …дэг үүргэ али бо… …хэ ёһотой»,—гэжэ …ьпа Комитет нюта… …худэлмэри һайжа… …жэ тогтоол соогоо …Энээнһээ уламжалан …Соведэй депутадуу… абажа хэлэбэл, эдэнэй …«Маяк», Ленинэй …зуудай мал, таряан …дэг түрүү хүнүүд… …дууд Радна Дашиев… …, Александра Луки… …икова, Цыремжит …деева, Цыден Жиг… …, Радна Мижитовна …эшэ жэл гүүртэ, …дундаһаа эгээл ехэ …гай ажалай жэшээ …һан солотой. Лени… колхозой Зуун-Мори… хонишон, аймагай … Гатаб Шойбонов …тулжэ, нэгэшье тол… …обироор тулжүүлдэг …аймаг соо суур… …отарынгаа 100 эмэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа тушаагаа һэн. Жэшээтэ ажалайнгаа түлөө Ленинэй орденоор шагнагдаһан хонишон Шойбоновоймнай дүй дүршэл бүхы аймагай хонишодто һургаал болоно. Үнгэрөөшэ жэл хэдэн олон делегаци нүхэр Шойбоновто айлшалжа, өөрэйнь, нүхэдэйнь хүдэлмэритэй һайса танилсаһан байха.

Эдэ, мүн бусад депутадуудаймнай жэшээтэ ажалаараа зон нүхэдөө дахуулжа, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэн аша туһань сельсовет доторхи хоёр колхозой үнгэрэгшэ жэлдэ түйлаһан амжалтаһаа харагдана.

Колхозуудай үйлэдбэри, ажахыда сельскэ Совет хайшан гээд, ямар аргаар нүлөөлхэ ёһотойб гэжэ депутадуудтаяа зүбшэн хэлсэхэдээ, нэн түрүүндэ ажалшадай дунда социалис мүрысөө үүсхэн эмхидхэхэ, ажалай түрүү дүй дүршэл олоной шадабари болгохые оролдохо зэргэтэйбди гэжэ тогтоогоо һэмди. Тиин үнгэрөөшэ ойн баярай жэлдэ түйлаһан амжалтаяа батадхан, шэнэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ бүри һайн үрэ дүн түйлахын түлөө тэмсэхэ гэшэ сомоноймнай бүхы ажалшадай арюун уялга болоно гэжэ депутадууднай худэлдэг коллективүүдэйнгээ дунда ехэхэн ойлгуулхы, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһан, байгша ондо социалис ехэ уялгануудые абаһан байна. Тиигэжэ бригада, фермэнүүдэй абаһан уялганууд ажахынуудай парткомуудаар согсологдоод, колхозуудай хамтын суглаагаар баталагдаа һэн. Һүүлээрнь хоёр колхозой социалис уялгануудта сомоной бусад предприяти, эмхи зургаануудай уялгануудые хабсарган нииталээд, сельскэ Соведэйнгээ сесси дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, бүхы Тоорын сельсоведэй ажалшадай зорилгонуудые тодорхойлоо һэмди.

Социалис уялгануудаар хараалагдаһанай ёһоор, мал, тарян ажалай продукци абалга, худалдаа наймаа эмхидхэлгэ, хүдөөгэй барилга, соёл гэгээрэлэй хүгжэлтэ урда жэлэйхиһээ горитойхоноор үргэдхэгдэхэ, түргэдхэгдэхэ байха. Гектар бүриин 12 центнерһээ бага бэшэ ороохото ургамал хуряаха, үнеэн бүриһөө 1600-һаа дээшэ һү һааха, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,4 кг. нооһо хайшалха. 100 эхэ мал бүриин 90 толгойһоо үсөөн бэшэ тугал, хурьга абаха. гүрэндэ эдеэ хоолой зүйл худалдаха түсэбүүдээ бүхыдэнь үлүүлэн, болзорһоо урид дүүргэхэ гэшэ эндэхи колхозниигуудай гол зорилго болоно. Тиихэдэ сельсовет доторхи бусад эмхи зургаанудай абаһан социалис уялгануудай гол шухалынь дурдабал, һургуулиин наһанай бүхы үхибүүдые һургаха, шэнэ жэлэй һуралсалда бэлэдхэлые августын 15 болотор сум дүүргэхэ, улад зоноо соёл гэгээрэлэй, медицинын талаар хангалгые улам һайжаруулха, 50 оротой больница нютагайнгаа хүсөөр барижа эхилхэ, худалдаа наймаанай эрьесын жэлэй түсэб декабриин 25 болотор дүүргэхэ зорилго табигдана. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо үхибүүдэй саад, клуб, гостиница, «Маяк» колхозой Гужирай отделенидэ—клуб, Далахайда—столово баригдаха, мүн үйлэдбэриин хэдэн шэнэ барилга хэгдэхээр хараалагдана.

Иигэжэ зарим тэдыень юрэ тоолоодшье гарахада, сельсоведэймнай ажалшадай абаһан социалис уялганууд хүшэрхэн гэжэ мэдэхээр. Тэдэнээ саг сооһь гүйсэд дүүргэхын тулада ойлгууламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха, тиихэдээ хүн бүхэнэй даадаг ажалдаа харюусалгатайгаар хандаха ябадал түйлаха гээшэ бидэнэрэй, арадай албатанай нэгэ шухала зорилго болоно гэжэ депутадууднай дурсагдаһан сессиингээ тогтоол соо онсолон тэмдэглэһэн байна.

Хэлэһэндээ хүрэхэ гэжэ ходоодоо оролдодог манай депутадууд, сомоной ажалшад шэнэ жэлэй эхинһээ һайн үрэ харуулна. Депутат Радна Санжихаевагай хүдэлдэг «Маяк» колхозой Далахайн һүнэй фермынхид һаалишадай мүрысөөе толгойлно. Тэндэхи һаалишад январьда бүхы аймаг соогоо түрүүлжэ, партиин райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртөө һэн. Тэрэ гэһээр далахайнхид мүрысэгшэдэй түрүү зэргэдэ ябаһаар.

Гүрэндэ мяха худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб хоёр колхознай болзорһоонь һара, һара хахад урид дүүргэв. Энэ амжалта мал шахагшадаймнай үбэлдөө шадамараар хүдэлһэнһөө болоо.

Иигээд колхозуудай таряалан дээрэ халуун хүдэлмэриин хаһа—хабарай тарилгын үе ерэхэнь. Үндэр ургасын үндэһэ һуури—эрхим бэлэдхэлһээ гадагай ёһоор, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд трактор, зэмсэгүүдээ үни хада заһабарилжа дүүргэнхэй. Үрэһэ хүрэнгэеэ томо жэжээрнь илган сэбэрлэжэ, ургасын шанарта хүргөөд тарихаһаа урид бүхы үрэһөө нойтон хороор хордохо бэлэдхэл хэжэ байна. Тарилгада бэлэдхэлые сельскэ Соведэй депутат, колхозой МТМ-е даагша нүхэр С. Р. Яиданов гол түлэб эмхидхэнэ. Депутат Д-С. Д. Убушеевэй ударидадаг тракторно-таряан ажалай бригада «Маяк» колхозой бусад бригадануудай дундаһаа хабарай хүдэлмэридэ үлүү һайнаар бэлдэнхэй гэжэ Соведэй хүдөө ажахын комиссиин шалгалтаар тодороо.

Ажахын, соёл гэгээрэлэй шухала һалбаринуудые толгойлжо, ударидажа байдаг бусад хүтэлбэрилэгшэд, аймагай болон сельсоведэй депутадууд социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула коллективүүдэйнгээ хүсэ, арга боломжо зүбөөр элсүүлэн эмхидхэнэ. Сельсоведэй депутат Г. Ж. Данзановай хүтэлбэрилдэг эд хэрэглэгшэдэй холбоон худалдаа наймаанай эрьесын түсэб квартал бүхэндэ дүүргэнэ. Малшад, таряашадай эрилтэ шадаал һаа һайнаар хангахые оролдодог. Түс сельпогой автолавка Түнхэнэй аймаг соо мэдээжэ болонхой.

Социалис уялганууд соомнай хараалагдаһан шэнэ барилгануудай олонхиин һуури татагдажа, баригдажа эхилээ.

Гэхэтэй хамта социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ, ашаг үрэ ехэтэйгээр ябуулха хэрэгтэмнай үшөөл олон дутагдал бии гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Колхозниигууд, хүдэлмэришэд, алба хаагшадай бултадаа абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын хойноһоо бүхы шадалаараа оролдодог һаань, үшөө ехэ юумэ хэгдэхэ, бүтээгдэхэ һэн. Хүн зоной эдэбхи бадаруулха, дэмжэхэ хүдэлмэри манай сельсоведэй зүгһөө үшөөл һанаһанда хүрэхөөр ябуулагданагүй. Гол дутагдалнай юуб гэхэдэ, бага гаргашатайгаар аад, ехээр һү, мяха, оролһо абаха гэһэн тэмсэлэйнгээ тухайда хүрэнэгүйбди. Богонёор хэлэбэл, экономическа шухала асуудалнуудта сельскэ Соведэймнай депутадууд хүсэд анхарнагүй. Энэ дутагдалаа усадхахын тулада тодорхой хэмжээнүүдые хараалжа, Соведэйнгээ сесси дээрэ табиха гэжэ хэлсэнхэйбди.

Л. ХОРЕНОВ.
Түнхэнэй аймагай Тоорын сельсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

…ФИ — …СТИВАЛИИН …ИСЛЭЛ

…ехэ ябуулгада—за… …студентнэрэй Бүхэ… …фестивальда Болга… …бэлдэжэ эхилэнхэй. …н бэлэдхэлэй коми… …шиидхэбэриин …фестиваль 1968 оной …августын 6 боло… …үнгэргэгдэхэ. Хэдэ…, 120 ороной 7 мян… …шад фестивальда ха… …Манай республикые …, басагад түлөөлхэ. …дын аяншалгын ха… …дунда фестиваль …Тиимэһээ эндэхи да… …курортнуудта амарха …фестивалиин һайн… …ые хүсэнэ. Ехэ бү… …ГДР, Венгри, …словаки, Югослави, …, Швейцари, ФРГ …оронуудһаа хүлеэгдэ…

…шадта ниислэлэйн… …дахын тула бэлэд… …нальна комитет ехэ… …гана. 1200 байра… …һайшангууд баригда… …дүтэлөө. Мүн сту… …дтын байрануудшье …ахаар бэлдэжэ бай… …гэй байха хоёр …гдажа захалаа. Та… …ран (багсаахада 6 …һуритай), фести… …зал баригдажа дүү… …мүнөө үеын тү… …ордонууд болохо …летикын мүрысөөе …000 хүн хараха арга… …кетболой, волейбо… …шье мүрысөөнүү… …мянган хүн хараха. …бэшэ, хүнгэн ат… … харгы, тамарал… …, хушалташье… …, спортсменүүдэй …баригдажа байнхай. …хэдэн зуун хүнгэн …фестивалиин айлшадые … үедэ үдэр бүри 60—70 мянган хүн Софи ерэжэ байха гэжэ багсаагдана. Тиимэһээ үйлсөөр ябаха гүрим шэнэдхэгдэхэ. 70 мянган хүнгэн машинын байха шэнэ талмайнууд бии болгогдохо.

Фестивалиин пресс-центр түхэреэн сүүдхэ соо ажаллаха, информационно тусхай бюллетень табан хэлэн дээрэ үдэр бүри гаража байха.

Залуушуулай хуралдаанай программашье яһала һонин. Политикын, экономикын, соёлой асуудалнуудаар дискусси, семинар үдэр бүри эмхидхэгдэхэ. Заводууд эрдэм шэнжэлгын институдуудта хүбүүд, басагад өөһэд өөһэдын мэргэжэлээр уулзалга үнгэргэхөөр хараалагдана.

Соёл культурын талаар үнгэргэгдэхэ хэмжээ ябуулганууд фестивальда хабаадагшадта айлшадта бултандань һонирхолтой байха. Эндэ үдэр бүри национальна, уласхоорондын 30—35 концерт. пианистнуудай, скрипкашэдэй, дуушадай, арадай хүгжэмэй, хатарай, эстрадын конкурс үнгэргэгдэжэ байхаар хараалагданхай. Болгариин оперын, опереттын театрнууд, филармони, оркестрнууд, тус тустаа гүйсэлхэгшэд айлшадтаа концертнүүдые, спектаклнуудые харуулха. Үдэшэндөө Софин паркнууд соо карнавалнууд зэдэлхэ, залуушуул хүхихэ, сэнгэхэ. Энэ хуралдаанда хабаадагшадые залуушуулай уласхоорондын хүдэлөөнэй түүхэтэй, шэнэ ажабайдал зохёон байгуулха талаар Болгариин залуушуулай түйлаһан амжалтануудтай танилсуулха ном дэбтэрнүүд хэблэлдэ үгтэнхэй.

IX фестивальда бэлэдхэл түлэг дундаа.

Христо ХРИСТОВ.
Болгариин журналист.
(АПН—София-пресс.

Софи, апрель.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

Һургуулинуудта математика заалгаар зарим ажаглалтанууд.

ЭНЭ ЖЭЛДЭ Кабанскын аймагай математикын, физикын, химиин багшанарай ажал хүдэлмэритэй тодорхойгоор танилсаһан байнабди. Тэндэ дээдэ һургуулитай, бэлэдхэл ехэтэй, мүн үхибүүдые һайнаар һургажа, хүмүүжүүлжэ байһан багшанар олон. Тэдэнэй тоодо Каменскын 1-дэхи дунда һургуулиин багшанар Л. Г. Родионова, Н. Н. Садовская, О. Н. Амосова, В. А. Уладаева (Кабанскын дунда һургуули), К. И. Суворова (Степнодворецкэ һургуули), Ю. Б. Бардонов (Кударын дунда һургуули) болон бусад ороно. Эдэ багшанар үхибүүдые һургаха, хүмүүжүүлхэ—алишье талаараа онсо шалгарна.

Мүн һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ жэлһээ жэлдэ һайн үрэ дүнгүүдые түйладаг бүхэли коллективүүдшье бии. Эндэ Кабанскын, Выдринэй, Сэлэнгын, Каменскын 1-дэхи, 2-дохи дунда һургуулинуудые онсолон тэмдэглэмээр.

Дурсагдаһан аймагта арадай гэгээрэлэй таһаг совет, партийн эмхинүүдтэй нягта холбоотойгоор хүдэлжэ, һургуулинуудайнгаа материальна бааза бэхижүүлхын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Тэрээнэй аша туһаар һаруул һайхан шэнэ һургуулинууд олоор баригдана. Жэшээлхэдэ, Брянск, Оймор тосхонойхид шэнэ һургуулинуудаа баярай оршон байдалда толлоо. Мүн тэндэ шэнээр баригдажа байһан һургуулинууд хэды олон гээшэб!

Тобшолходо, Кабанскын арадай гэгээрэлэй таһаг үхибүүдые һайн эрхэ байдалда һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ яһала ехэ анхарал хандуулна гээшэ. Энэнь али бүхы талаһаа тон ехэ удха шанартай.

Мүнөө тэндэ һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри бүри һайжаруулха зорилго табигдана. Һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд тусхай семинарай хэшээлнүүдтэ ябадаг, методическа нэгэдэлнүүд муу бэшээр хүдэлдэг.

Гэбэшье. Кабанскын аймагай багшанарай хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд үшөөл бии байна. Тэндэ мянга гаран һурагшад муу сэгнэлтэ абадаг. Илангаяа Клюевкын, Оймороой, Шергинскэ дунда, Посольскын һургуулинуудай үрэ дүн хангалтагүй. Эдэ һургуулинуудта математика, хими, физикэ муугаар мэдэдэг үхибүүд олон, гэжэ Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын эльгээһэн шалгалтын хүдэлмэри дээрэһээ элеэр харагдаа. Үнэн дээрээ, тэндэ һургуулиин завуч, директорнууд багшанарай хэшээлнүүдтэ балай ородоггүй, шалгалташье ёһоор хэдэггүй.

Математика заалгын бирагүй байн гэһээ, тэрэниие хэрэгсээдэггүй хүтэлбэрилэгшэд үсөөн бэшэ дайралдана. Жэшээлхэдэ, хахад жэл үлүүтэй саг соо Каменскын 2-дохи дунда һургуулиин директор математикын хэшээлнүүдтэ оройдоо 15 дахин, орлогшо В. Я. Зарубининь арайхан 50 дахин оронон байха юм. Эндэһээ харахада, математика заалгада тус һургуулиин хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралаа ехээр табигдаггүйнь балшыса элирнэ бшуу. Харин тиихэдэ угаа олон үхибүүд имагтал тоо бодолгоороо ядалсажа байха юм. Һургуули бүхэндэ математигууд үсөөн юм бэзэ. Тиигэбэшье директор гү, али завуч математикын хэшээлые методическа талаарнь яһала шэнжэлэн сэгнэжэ шадаха ха юм даа.

Сэхыень хэлэхэдэ, һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд математика заалгые саг үргэлжэ анхарха, ходол энээн тушаа анхаралтай, бодомжотой байха зэргэтэй. Хэшээлдэ ороһоной һүүлээр тэдэнэр зүб тобшололнуудые хэхэ, бии байгаа дутагдалнуудые элирүүлжэ үгэхэ нангин уялгатай. Хэшээлнүүдтэ олол дахин орожо байбал ехэ һайн. Жэшээлхэдэ, 6-дахи класста хоёрдохи хахад жэлһээ эхилжэ алгебра үзэдэг. Ушар тиимэһээ энэ түрүүшын хэшээлнүүдэй методикые онсолон шэнжэлхэ, завуч, директорнууд ямар класста, хэнэй хэды хэшээлдэ ороходо түсэбөө тодо һонороор табиха, программын ямараар дүүргэгдэжэ байһые хинаха ёһотой...

Гадна математикын учебнигүүдые, хэшээлэй конспектые багшанарай зүбөөр хэрэглэжэ байһые шалгаха хэрэгтэй гэжэ һананаб. Хоёрдохёор, ямаршье хэшээл болог—үхибүүдэй хэлэнэй хүгжэлгэдэ анхарал хандуулха шухала. Заримдаа теоремэ уншa, дүрим хэлэ,—гэжэ багшанарай һурагшадта хандахадань, үхибүүд энээндэнь нэгэ—хоёр үгоор лэ харюусадаг. Энэ ехэ дутуу. Юундэб гэхэдэ, иимэ асуудалнуудта үхибүүд дүүрэн харюу үгэдэггүй. Энэ хадаа хэлэнэй хүгжэлтэдэ ямаршье нүлөө үзүүлнэгүй.

Зарим багшанар классай үхибүүдые хэдэн бүлэг болгон хубаадаг. Бэрхэшүүлдэнь хүндэшэг, дундуурхануудтань хүнгэн хүдэлмэри үгэдэг, бэшэндэнь багша өөрөө туһалдаг. Тиигээд түрүүшын бүлэгэйхидые һүүлшын хоёр бүлэг һурагшадай хүсэхынь тула даабаринуудые үгэжэ байдаг. Хэшээлдэ багша бэшэ, харин үхибүүд ехээр хүдэлхэ, хэлэжэ хүгжөөхэ ёһотой. Ажаглахада, олонхи багшанар үхибүүдээр ехэ юумэ хэлүүлдэггүй. Энэнь тон буруу гээшэ ха.

Математигуудай хэшээлнүүдтэ оромсоороо һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд һүүлдэнь хөөрэлдөө үнгэргэхэ ёһотой бэзэ. Тиихэдээ хэшээл бүхэнэй һайн тала дээрэ тогтожо, багшанарые урмашуулха, баясуулха шухала. Хэнэйшье мэдэһээр, багшанар хэшээлэй тематическа түсэбые үдэр бүри табидаг. Олон учебнигүүдые, техническэ зүйлнүүдые хэрэглэхын хойноһоо оролдодог. Энээниие хүтэлбэрилэгшэд ходоодоо шалгажа, туһаламжа үзүүлжэ байха уялгатай.

Манай ажаглалтанууд гол түлэб иимэрхүү.

Һуралсалай жэлые һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр түгэсхэхын тула математика заалгада бии байгаа дутагдалнуудые усадхаха, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхын тула һургуули бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд, багшанар хамаг хүсэеэ хандуулжа хүдэлхэ уялгатай.

И. ПЕТУХОВ,
Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын инспектор.

ҮХИБҮҮДЭЙ ЭМШЭН

Клава абгай, манай доктор,—гээд үхибүүд тэрээн тухай хөөрэлдэдэг.

Клавдия Ефремовна Соловьева Улаан-Үдын аймагай «8 Марта» колхозой медицинскэ пунктын фельдшерээр 22 жэлэй туршада хүдэлжэ байна. Үнинэй коммунист К. Е. Соловьева үхибүүдэй элүүр энхые сахиха хэрэгтэ хамаг оролдолго, хүсэ шадалаа зорюулдаг юм.

Нютагайхидынь нүхэр Соловьевае ехэтэ хүндэлдэг, үхибүүдэй үбшэлбэл аргалхал хүн энэмнай гэжэ хэлсэдэг. Үнэхөөрөөшье К. Е. Соловьева дүй дүршэлөөр баян фельдшер.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фельдшер К. Е. Соловьева.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

ЭРХИМ ШЭРДЭГШЭД

Анна Хаковина, Лидия Степанова шэрдэгшэд болоһоор үнинэй бэшэ юм. Зүгөөр эдэ хоёрой дүй дүршэл тухай, шадамар бэрхыень Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой олон хүн мэдэхэ ёһотой.

Эдэнэр гэрэй хэрэгсэл, стол, стул, радиоприёмник гэхэ мэтые уран гоёор шэрдэжэ, хүн зоной магтаалда хүртэдэг.

Мүнөө үень эдэ хоёр Майн Нэгэнэй ажалай вахтада жагсаад, амжалтатайгаар хүдэлжэ байнхай. Эдээндэ «Эрхим мэргэжэлтэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): А. Хаковина, Л. Степанова.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

…-АЖАЛШАДТА

ШЭНЭ ХҮСӨӨР...

…урын хүдэлмэри …а хаанагүй, илан… …агуудта үргэн да… …уулагдана. Хэдэн …йшан, клубууд ба… …түсэблэгдэһэн, шэ… …һайханай бүлгэмүүд …байна.

…жэлэй эхиндэ уран …альна харалгада …һон Улаан-Үдын …дын драматическа …Баргажанай аймагай …арадай театр, Эр… …түлөөлэгшэдэймнай …шад, хатаршад али …онсо һайшаагдажа, …дэхи шатын дипло… …, олон лауреа… …һон байнабди.

…үнгэрһэн хэрэг. …ажалтаараа һанаа… …гүйбди.

…уудтэ, жэшээнь, …аймагай культурын …ын аймагай Тель… …Марксын нэрэмжэтэ …уран һайханай кол… …дын Петропавловка …Санага нютагаар… …бусадшье коллек… … лэ аймагай гү, …анска харалгада бэлдэхын түлөө бэшэ, харин бүхэли жэл соогоо оролдожо хүдэлдэг, репертуараа хуушархатайнь адли ходо шэнэлжэ байдаг аад, һүүлэй үедэ энэ ажал хүдэлмэрэе хараа байса һуладхаа.

Энэ талаар баримта болгон нэгэ нимэ ушар тухай хөөрэхэ дуран хүрэнэ.

Баргажанай аймагай Дэрээнэй совхозой уран һайханай бүлгэмөөрхид 1960—1965 онуудта айхабтар ехэ эрмэлзэлгэтэйгээр хүдэлжэ, «Будамшуу», «Эй даа, Базар, Базар», «Сасуутан», «Сэлгеэхэн нютагай сэнгэлигтэ» гэжэ томохон зүжэгүүдые яһала амжалтатайгаар табиһан байгаа. Гадна агитбригада эмхидхэжэ, шэнэ шэнэ программа—дуу, хатар, хүгжэм, уран гоёор уншалга, нэгэ үзэгдэлтэй зүжэгүүдые бэлдэжэ, холын малшад, хонишодто хододоо харуулдаг байһан. «Сасуутан» гэжэ зүжэгөөрөө Улаан-Үдэ ерэжэ, нэгэдэхи һуури эзэлһыень һананабди.

Теэд... теэд һүүлэй хоёр жэл соо дурсагдаһан бүлгэмөөрхинэй юушье хэхэеэ болишоһониинь халагламаар. Тэндэхи хоёр отделениин клубуудта гансал кино харуулагдадаг болошоһон байба.

Һаяхан, март соо һэн, Улюнхан нютагай (энэ совхозой хоёрдохи отделениин) шэнэ клуб соо хүн зон багтажа ядан, хүлгэжэ хөөрсэгнэжэ байба. Юун болооб гэхэдэ, тус отделениие эрхилэгшэ нүхэр Баторовай ударидалга доро Жамсо Тумуновай «Сэсэгма» гэжэ гурбан үзэгдэлтэй зүжэг табигдаба бшуу. Үнинэй хүлеэгдэһэн ушар тохёолдобо. Соёлой гуламтын һэргэхэдэ, согтой, хүхюунээршье үзэгдэбэ. Ямарханаар энэ зүжэг харуулба юм ааб гэхэтэй хамта, ямар рольдо хэдынь наадахань гээшэб гэһэн бодол хүн бүхэнэй досоо таабари мэтэ таблаатай байба.

Теэд тэдэнь ерүүл зоншье бэшэ, харин нютагайнь лэ юрын хүнүүд: отделениин счетовод-кассир Цыбикова, комсомолой эхин организациин секретарь Балданов, хүдөөгэй библиотекые даагша нүхэр Базарова, үхибүүдэй яслиин хүдэлмэрилэгшэд Ринчинова, Бадмаева, ашаа зөөгшэ Балсанов, клубые даагша-луговод Мунгунов, механизатор Цыренов, багшанар Ачитуева, Дампилона, Балсанов гэгшэд байба. Бүри хүшэгын нээгдэхэһээ урид сценын наагуур зуража үлгэһэн угалза шэмэглэлнүүдые хүн бүхэн һайхашаана. Зурааша нүхэр Аханов баһа артистын үүргэ дүүргэлсэнэ.

Зүжэгэй үйлын саашаа хүгжэхэ, хүрмэлдэхэ бүри зал соо лажаганама энеэдэншье дуулдана, нюдэнэйнгөө нёлбоһо аршаашаншье харагдана.

Энэ үдэшэлэн ябагаар, морёор, машинаар клубтаа ерээшэд тус зүжэгые ехэтэ гоёшоон хараа.

Хүдөөгэй артистнууд бэлдэһэн энэ зүжэгөө совхозойнгоо нэгэдэхи отделенидэ, Аргадын Гааргын совхозуудта ехэ амжалтатайгаар харуулаа.

Унтарһан ажал хэрэгээ абьястайханаар һэргээһэн нютагайнгаа эдэбхитэдтэ улад зониинь баяр баясхалан хүргэжэ, саашадаа ходол иимэ һайнаар хүдэлжэ байхыень юрообэд. Тэдэнэй дунда совхозой директор, Буряадай республикын Верховно Соведэй депутат С. Цыбиков, Социалис Ажалай Герой, пенсионер Д. Цыдендоржиев гэгшэдэй хэлэһэн үгэ тоншье сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмөөр һэн.

Нүгөө талаһаа, уран һайханай бүлгэмэйхид сценэ дээрээ бүри оролдосотойгоор ажаллахабди гэжэ найдуулаа. Тэдэнэр мүнөө шэнэ программа бэлдэжэ эхилхэнь.

Б. АЮШИН,
БурАССР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша.

УРАН БЭЛИГЭЙ ХАРАЛГА

Республикын профессионально-техническэ училищину у д т а х и уран һайханай бүлгэмүүдэй түгэсхэлэй харалга Ленинэй ордентой Буряадай оперо, баледэй театрта һаяхан болоожо дүүрэбэ. Энээнэй урда тээ училищи бүхэндэ доторой харалганууд үнгэргэгдэжэ, тэрээндэнь 29 коллектив хабаадалсаһан байгаа юм. Тэндэ шалгараашa эрхимүүдынь — 15 коллектив бэлиг шадабаряа мүнөө дахинаа элирхэйлэн харуулба. Тиихэдээ нэгэдэхи һууриda хоёрдохи ГПТУ-гай (директорынь нүхэр П. А. Обарчук, культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин талаар орлогшонь нүхэр П. Л. Баталов), хоёрдохи һуурида 11-дэхи ГПТУ-гай (нүхэд Н. Ф. Чернусь, М. П. Кулакова), гурбадахи һуурида 15-дахи ГПТУ-гай уран һайханай бүлгэмүүд гараһан байна.

Дурсагдаһан коллективүүдэй репертуар В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй, Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойнуудта гол түлэб зорюулагдаһан байба.

Түгэсхэлэй энэ концертдэ профтехһуралсалай республиканска управлениин дуу, хатарай ансамбль онсо шалгарба. 130 хүнһөө бүридэһэн хоорнай композитор Новиковой «Орол, үхибүүд тухай балладые» илангаяа шадамар бэрхээр гүйсэдхөө, хатаршаднай «Коробейники» наадажа магтуулаа.

Һурагшад Зинаида Залуцкая (1-дэхи ГПТУ), Виталий Баторов (2-дохи ГПТУ) хонгёо гоёор дуулаа.

Уран һайханай бүлгэмэй хүдэлмэридэ ерээдүйн хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэдэй эдэбхитэйгээр хабаадалсалга эдир залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэдэ угаа ехэ туһа хүргэнэ.

М. ХАРТАНОВ.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ЦААНАҺАА

Оршон байдал шахардуу шанга зангаараа

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Мартин Лютер Кингын алуулһанай һүүлээр негр зоной хэһэн буһалгаае дарахын тула американ ниислэлдэ апрелиин 5-да оруулагдаһан США-гай саг үргэлжын армиин частьнууд болзоргүй саг соо Вашингтон шадар байрлуулагдаха гээд Вашингтоной мэр апрелийн 16-да соносхоо.

Хамта дээрээ саг үргэлжын армиин ба национальна гвардиин 13.000 гаран солдат, тэрэ тоодо 6-дахи бронетанкова полк, 82-дохи авиадесантна дивизиин хоёр бригада ниислэлэй уур сухалаа хүрэһэн негр зондо эсэргүүгээр табигдаһан байгаа. Хэһээн даралгын байлдаануудай үедэ 10 хүн алуулһан, 1.191 хүн шархатаһан, 7.650 хүн арестовалагдаһан байха юм.

Гэбэшье негрнүүдэй буһалгаалһан дээрэһээ Вашингтондохи байдал шахардуу шанга зангаараа. Ниислэлэй бүхы хүнэй 60 шахуу процентнь бололог негрнүүд дахяад үймэжэ магад гэжэ засагаархид түбэгшөөнэ. Эгээл нимэһээ армиин томо соединенинүүдые Вашингтон шадар байлгаха гэжэ шиидхэгдэһэн байна бшуу.

Израиль харата ааша гаргажал байһаар

АММАН. (ТАСС). Израилиин болон Иорданиин сэрэгүүдэй хоорондо апрелиин 16-най үдэшэ буудалдаан болоо гээд Иорданиин сэрэгэй түлөөлэгшэ эндэ мэдүүлһэн байна.

Шейх Хусейн гэжэ хүүргэһөө хойто тээгүүр гурбан километртэ Израилиин сэрэгэй харуулшад Иордан мүрэнэй зүүн эрье дээрэ гараха һэдэлгэ хээ гээд тэрэ мэдээсээ. Али али талаһаа буудалдаан болоо.

Оройшог болоһон хойно Израилиин зэбсэгтэ хүсэнүүд Шейх Хусейн хүүргэһөө хойгуур иорданиинхидай эзэлжэ байһан газарые пулемёдууд болон миномёдуудаар буудаа. Иорданиин сэрэгүүд урдаһаань буудажа харюусаһан байна. Буудалдаан 15 минутын турша соо үргэлжэлөө.

УРДА ВЬЕТНАМДАХИ ДАЙН БАЙЛДААН

ЛОНДОН. (ТАСС). Арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүдэй болон американ-сайгон сэрэгүүдэй хоорондо Сайгон шадарай районуудта хоёрдохи үдэрөө үсэд шанга байлдаан боложо байна. Рейтер агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Сайгонһоо зүүнхойшоо 11 километртэ Втхудуттахи сэрэгэй академиин байшангые Урда Вьетнамай патриодууд апрелиин 17-ной үглөөгүүр үүр сайжа байхадл артиллереэр шангаар буудаһан байна.

Сайгонһоо баруун-хойшоо 32 километртэ байһан туһамаршадай сэрэгүүдэй частьнуудые арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд доботолоо. Дайсанай эзэлжэ байһан газарые патриодууд миномёдуудаар буудаһан байна. Сайгоной сэрэгүүдһээ олон хүн алуулаа.

Меконг мүрэнэй адагта американ 199-дэхи ябаган сэрэгэй бригадын подразделенинүүдые Урда Вьетнамай патриодууд амжалтатайгаар доботолоо. Нэгэ часай турша соо шанга байлдаанай болоходо, американ ябаган сэрэгэйхид туһаламжа болгон вертолёдуудые дуудаха баатай болоо.

Кхесанидахи США-гай далайн-сэрэгэй пехотын бааза шадар байлдаан боложол байһаар. Американ далайн-сэрэгэй пехотын эзэлжэ байһан газарые Урда Вьетнамай патриодууд миномёдууд болон ракетэнүүдээр буудаа.

Куангчидахи американ агаарай-сэрэгэй баазые патриодууд миномёдуудаар мүн лэ буудаһан байха юм.

ХИТАДТАХИ БАЙДАЛ

Арадта эсэргүү политикые Мао Цзэ-дунай, тэрэнэй бүлэгэй бэелүүлдэг дээрэһээ орон доторхи политическэ байдал улам шахардуу шанга болоно. «Соёлой хубисхалда» эсэргүүсэгшэдые нугалхын тулада маоистнууд хүсэ сэхэ хэрэглэхэ, алаха хюдаха ябадал үүдхэнэ, хүн зоной нэгэ бүлэгые нүгөөдэ бүлэгтэнь тухиран хёморуулна.

Маоцзэдунистнуудай ба Маогой политическэ хараа шугамда эсэргүүсэгшэдэй хоорондо һүүлшын хоёр неделиин турша соо олон тулалдаанууд болоо. Мүнөөнэй засаг түрын ганцахан лэ түшэг тулгууринь бологшо армида Мао Цзэ-дунай тала баригшад ходолоол дэмжүүлдэг байха юм. Һүүлшын үдэрнүүдтэ хунвэйбинүүдэй Пекиндэ тарааһан плакадууд соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Ороной зүүнхойто хубида, Центральна ба Баруун-Урда Хитадта «шуһата тулалдаанууд» боложол байһаар. Солдадуудай болон «соёлой хубисхалда» эсэргүүсэгшэдэй хоорондо Шэньси провинцида апрелиин 12-то тулалдаанай болоходонь, 70 хүн алуулаа, 100 хүн шархатаа.

Хитадэй зүүн-хойто (Ляонин провинци) Далянда болоһон тулалдаанай үедэ 100 гаран хүн алуулһан байха юм. Сычуань провинцида «шуһата тулалдаанууд» таһалгаряагүй боложол байһаар. Тэдэнэй үедэ хүнүүд алуулна, шархатана.

Аньхуэй провинциин радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор «эсэргүүсэлтэ хэгшэд, хуули сахидаггүйшүүл» гэдэгүүдтэй тэмсэхын тулада нютагай цзаофанинуудта буу зэбсэг үгтөө. Энэ провинциин түб городто буруу үзэлтэнтэй хэрдэхэ тэмсэлые хүтэлбэрилхын тулада Мао Цзэ-дунай заабаряар тусхай штаб байгуулагдаа. Провинцида Мао Цзэ-дунай хараа шэглэлдэ эсэргүүсэгшэдтэй тэмсэл «ехэ шангаар» хэгдэнэ гээд штаб түрүүшынгээ захиралта соо тэмдэглэһэн байна. Хитадай арадай-сүлөөрэлгын армида зэбсэглэгдэмэл цзаофанинууд туһаламжа үзүүлхэ гээд мүн лэ энэ захиралта соо заагданхай. «Һаяхан байгуулагдаһан революционно комитедүүдые бэхижүүлхын түлөө» харюусалга армида даалгагдаһан байна бшуу.

* * *

Хитадай ондоо оронуудта худалдадаг эд бараанай хабарай ярмаг Гуандун провинциин түб город бологшо Гуанчжоуда нээгдэә. Олон капиталис ороной 2.500 гаран аралжаа наймаашад ярмагта ерэл. «Хитадта булад худалдаха, ооһэдөө химикали, үтэгжүүлгэ болон холимол утаһа худалдажа абаха хэлсээнүүдые баталхын түлөө баруун немецүүд ба японгууд ярмагай үедэ бэе бэетээ шангаар тэмсэхэ» гээд Рейтер агентство мэдээсэнэ. Социалис оронуудтай худалдаа наймаа эрхилэлгые бага болгохо, империалис оронуудтай харилсаагаа хүгжөөхэ хараа шэглэл Хитадай мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэд баримтадаг. Империалис оронуудтай харилсаа байгуулалгадань, Япон ба Баруун Германи гол һуури эзэлнэ.

«Гурим сахихын тулада» Гуанчжоуда 60 мянган солдат оруулагдаа. Ярмагта хабаадахаяа городто ерэһэн харинн хүнүүдэй аюулгүй байдал сахиха зорилгоор маоцзэдуновска засагаархид иимэ хэмжээ абаа гээд харинн корреспондентнүүд мэдээсэнэ.

* * *

Апрелиин 17-до Пекиндэ демонстраци болоо. «Американ негрнүүдэй тэмсэлые дэмжэнэбди» гэһэн хабартайгаар эмхидхэгдэһэн демонстраци анханһаа хойшо засагаархидай һанаашалгаар Совет орондо эсэргүү шэнжэтэй манифестаци болоһон байха юм. Демонстрантнуудай зарим колоннонууд совет посольствын урдуур гарахадаа, Совет орондо эсэргүү үгэнүүдые хашхаралдаа. Совет орондо харша уряа лозунгнуудые хитад үзэгүүдээр томоор бэшээд, бүхы город соогуур наагаа.

(ТАСС).

КЭМП-СМИДТЭ НЮУСА ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Гонолулу (Гавайска аралнууд) шадарай Кэмп-Смидтэ апрелиин 16-да президент Джонсон нюуса зүблөө үнгэргөө. Американ агентствануудай мэдээсэһэнэй ёһоор, «Вьетнамдахи дайнай стратегиие» тодорхойлхо зорилгоор энэ зүблөөн үнгэргэгдөө. Номгон далай шадарай США-гай бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командна пунктын байдаг сэрэгэй томо бааза бологшо Кэмп-Смидтэ болоһон сэрэгэй зүблөөндэ эдэ хүсэнүүдэй командалагша адмирал Шарп, тэрэнэй орондо ороходо хүн адмирал Маккейн, штабуудай начальнигуудай комитедэй түрүүлэгшэ генерал Уилер, президентын дээдэ зэргэтэ сэрэгэй ба гүрэнэй советнигүүд байлсаа.

Революциин хүнгэн бэшэ замаар «түмэр» урасхал болон урагшаа дабшаһан Таманиин армиинхидые Кожух гүн ухаагаараа, гүнзэгы этигэлээрээ хүтэлэн ябаһан юм. Тэрэнэй ролиие тус фильмдэ артист Н. Алексеев гүйсэдхөө. Фотокорреспондент А. Мантаевай буулгаһан зураг Кожухой тээрмын дэргэдэ үгэ хэлэжэ байха үеые харуулна.

ШЭНЭ ФИЛЬМ

«ТҮМЭР УРАСХАЛ»

Хахархай удархай хубсаһатай, хүл нюсэгэншье, үл залгаагүй, хооһон хожорһоо арай шамай гэшхэлэн ябаһан хэдэн арбаад мянган хүн хадын уйтан зүргөөр урагшаал тэгүүлэн дабшана. Хүнэгөөр адхарһандал бороогой хүйтэн минаада шэрбүүлэн, хүхэ сагаан болошоһон шэг шэрайнуудынь экран дээрэ томоор харуулагдана. Теэд тэдэнэй нюдэдынь анхарыт—ямар һүртэй, зоригоо мүхөөгүй гал хурсаар ялалзана гээшэб! Эгээл энэ үедэ олон хоногой һуужа ороһон, борооһоо хадын хабшалай хамаг зүргөөр шаялдан урдаа горходууд ниилэжэ, хүсэтэ урасхал болон мушхаржа, тэдэ зоной харгые хаажархина, Тиин хоёр урасхал—ядаһан тулиһан, эсэһэн үлдэһэн хүн зоной ба хадын горхоной урасхал хоёр урда урдаһаа эгсэ тулана. Хэнинь илахаб? Халтиран унажа ябаад, хайр шулуунда хайра гамгүйгөөр хүлөө адаан, эдэ бүгэдэ үсал аюулһаа, буугай нэрээнһээ дүжэржэ дэмыржэ эхилһэн моридой ута нисагаалдаан соогуур үнөөхил зомнай—тэндэ ганцашье сэрэгшэд бэшэ, нарай хүүгэдтэй эхэнэрнүүд, тархяа сайһан үбгэдүүд—урагшаал зүдхэн, үһанай хүсэтэ долгиие илан гарана. Хүнэйнь урасхал улам саашаа—эрхэ сүлөө, түрэл уужам тала тээшээ тэгүүлнэ. Энэ үзэгдэл харахадаа, хүн бүхэн эрхэбшэ Горькиин Данко, тэрэнэй һүлдэ болоһон зүрхые заагүй һанаадхина ёһотой.

Теэд энэмнай хэд гээшэб?

Үдэр бүри дайсадтай тулалдан, үдэр бүри үхэлэй урдаһаа улаан нюураагаа сэхэ хаража ябаһан суута Таманска арми бшуу. Тэрэ холын 1918 ондо ульгэр түүхэдэ үзэгдөөгүй баатаршалга гаргаһан энэ армида өөрын Данкошье бии һэн. Тэрэ халаа Кожух! Иимэ нэрэтэй хүн—армиин командалагша. Александр Серафимовичой «Түмэр урасхал» гэжэ мүнөө совет классика болоһон роман соо Таманска армиин түүхэдэ үзэгдөөгүй дабшалга, тэрэнэй илалтата замай эхин гайхамшаг хурсаар, этигэмээр, зүрхэ сэдьхэл доһолгомоор харуулагдаа бэлэй. Сэхынь хэлэхэдэ, тэрэ гайхамшагта походойшье болоһон, романайшье бэшэгдэһэн сагһаа хойшо олон жэл үнгэрөө. Тиимэһээ мүнөө экран дээрэ амидырһан тэрэ сагай хүнүүдые, ами голтоёо сасуулжа харуулһан баатаршалгыень үнэхөөр ульгэр домог соохидол, шэнэ үеын хүн зоной харадагынь огто гайхалгүй. Кожухые Данкотай жэшээлэн үзэлгэ баһашье өөрын хуулитай. Энээнтэй дашарамдуулан үшөө нэгэ зохёол—Керк Дугласай хабаадалгатай «Спартак» гэжэ американ уран һайханай фильм дурдаха хүсэл түрэнэ, юуб гэхэдэ, тэрээн соо баһал али бүхы талаһаа хүреэлэгдэһэн богоолшуудай тулилга, ядалга, тиин баһал тэрьедэлгэ харуулагданхай бшуу. Зүгөөр энэ хоёр фильм тад ондоо үе сагууд тухай домоглоһоо гадна, тад ондоо уран һайханай хараа бодол баримталдаг режиссернүүдэй бэлиг шадабаряар бүтээгдэнхэй. Хэрбээ американ фильм соо нийтэ һүрэг зоной субалга, тэдэнэй зарим тэды амжалташье имагтал Спартагай өөрынь оюун ухаан, баатар зориг, эрмэлзэл һэдэбһээ дүүрэн дулдыдаһаниуугаар харуулагдаа һаа, эндэ, «Түмэр урасхал» соо, эрхэ сүлөө, илалтаар жүрөөдэһэн, саашанхи зорилгоёо алгадгүй мэдэхэ, тиимэһээл нэгэ һанаатайгаар батажаһан, хатуужаһан зоной хамтын хүсэлэл оролдолгоор, хамтын болол, тэгүүлэлтээр бүхы юумэн, һүүлэй һүүлдэ илалта түйлагдана гэжэ зураглагдаһаниинь тон зүбтэй. Энэ халаа режиссер Ефим Дзиганай ехэхэн творческо амжалтын гол үндэһэн болоо гэжэ һанагдана. Үнэхөөрөөшье гэм зэмэ хэгшэдые, захиралта дүүргэдэггүйшүүлые хэһээхэ хэм хэмжүүр тухай зүблөөнэй сценэ һанаад үзыт. Тэндэ буудажа алаха хүрэтэр хэһээлгэ тодорхойлхо үедэ маргаашадшье, арсаашадшье бии байгаа, зүгөөр олоной дуугаар комиссар тушаалтай бэшэшье һаа, үнэн дээрээ энэ армиин комиссар болоһон хүдэлмэришэн Федорой шиидхэхы зоригжолоор тиимэ хатуу хэһээлтэ зүбшөөһэн саарһан доро булта гараа табина һэм бшуу. Энэнь баһал хамтын ухаан бодолой хүтэлбэрилхы үүргэ болоһые харуулһаһаа гадна, ёһотой совет хани харилсаануудай үшөө тиихэдэ мандажа эхилһэнэй тэмдэг бэлэй. Тэрэ шиидхэбэриие дүүргэлтэ болгон, полкын командир Волосатовые тушаалһаань буулгалга, дээрмэ, үбэршэлгын замда ороод байһан заримашуулые Туапсе хотын нэгэ талмай дээрэ хэһээлгэ саашадаа манай армиин гол ёһонууд болоһон үндэһэн хараанууудай үшөө тэрэ холын үедэ тогтонижоржо эхилһые батална бшуу. Тобшолон хэлэхэдэ, түмэр шэнги урасхал болоһон арми ёһотой большевик суртал үзэлтэй арми, юрэл сугларһан яза бүриин хүн зоной субалга, амияа абархын талысэ тэрьедэлгэ бэшэ гэжэ фильмын авторнуудай харуулжа шадаһаниинь һайшаалтай. А. Серафимовичой мартагдашагүй зохёолые, тэрэнэй олон тоото геройнуудые, эпизодуудые бултыень оройдоол час үлүүтэй үргэлжэлһэн фильм соо багтааха гээшэ хүшэ хүрэшэгүй зорилго юм бэзэ. Хэды тиимэшье һаань, сценариинь бэшэһэн мэдээжэ уран зохёолшо Аркадий Первенцев тэрэ сеын эрхэ байдал, онсо шэнжэ, таманиинхидай баатаршалгын үг унги, романтическа амисхаалыень үнэн зүбөөр харагшадта дамжуулжа шадаа гэжэ тобшолмоор. Олон зоной хабаадалгатайшье, хүшэр хүндэшье, аюултайшагшье эпизод болон сценэнүүдые оператор Алексей Тимеринэй шадамар бэрхээр буулгажа, фильмын амжалтые шэрээлсэһэниинь арсашагүй.

А. ЖАМБА

БОКС

ЯҺАЛА БЭЛЭДХЭЛТЭЙ БАЙБА

Буряадай облпрофсоведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө бокоор мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Энэ анха түрүүшынхиеэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ манай республикын эрхим бэрхэ боксернууд хабаадалсаа гэжэ урда тээнь мэдээсэгдээ һэн. «Буревестник» бүлгэмэй түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнһөө һаяшаг еэһэн спортын мастернууд Дулзэн Бабудоржиев, Яков Цуй Ю-Сен гэгшэд дээрэ дурсагдагша мүрысөөндэ судьянар байбал. Тэрэшэлэн Ереванай ринг дээрэ спортын мастерта кандидат болоһон Борис Зориктуев, хэдэн удаа манай республикын чемпион болоһон Виктор Кузнецов гэгшэд рингын судьянар болоо. Эдэ хоёр һаяар зоныи түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаха байжа, мүнөө мүрысэбэгүй.

Түгэсхэлэй наадануудта оруулагдаһан аха наһанай хорин эдиршүүлэй наймаиниинь «Зенит» гэжэ спортын бүлгэмэй боксернууд байба. Тэдэнэр барандал урда тээнь манай республикын эрхим боксернуудай нэгэн ябаһан Виктор Шодоновой һургаһан хубүүд мүн.

Мүрысөөнэй һүүлшын үдэр Хориин түлөөлэгшэ Будаев хүдөө ажахын институдай Туркиниие шүүгээ. Эгээл хүнгэн шэгнүүртэй боксер Щербаков «Зенит» командаһаа түрүүлжэ илаа. Удаань энэл командын Мальцев Решетниковые («Локомотив»), Шаврин, Батков гэгшэд Андтонов Степаненко хоёрые тус тустаа шүүгээ һэн.

Тэрэшэлэн энэ мүрысөөндэ хүнгэн шэгнүүртэй Кащаев, дундашаг шэгнүүртэй Столяров хоюулан («Труд»), Кондаков («Буревестник»), Уланов («Спартак») гэгшэд эдиршүүд сооһоо эрхимлээ.

Эрэшүүлэй дунда болоһон уулзалганууд харагшадай анхарал ехээр татаа. Түрүүлэн рингдэ уригдаһан эгээл хүнгэн шэгнүүргэй Тушемилов спортын мастерта кандидат Банзаракцаев хоёрой тэмсэл С. Банзаракцаевай илалтаар дүүрээ һэн. Мастерта кандидадууд Демчук («Буревестник»), Нимаев («Локомотив») гэгшэдэй уулзалга шанга тэмсэлээр үнгэрөө. Эндэ бэлэдхэл һайнтай байһан Нимаев нүгөөдэеэ илажа шадаа. Хүнгэншэг шэгнүүртэн соо тэмсэһэн боксёрнуудһаа Егунов шадабаритай байһанаа харуулаа.

Рингдэ Степанов спортын мастер Кондаков хоёр уригдана. Эдэнэрнай хүнгэн шэгнүүртэй боксёрнууд юм. Нэгэдэхи разрядтай залуу боксёр Степанов уулзалгын эхинһээ захалжа зоримгойгоор доботолжо эхилээ һэн. Гэбэшье хоёрдохи раундда тэрэ Кондаковой шанга сохилтодо оногдоходонь, секундант Ильин тэмсэлыень болюулһан байгаа. Эндэ Степановай секундант арай яараа ха гэжэ һанамаар. Юуб гэхэдэ, хүмүүжүүлжэ байгаа боксёройнгоо абьяри зангые Кондаков мэтын шанга боксёрой урдаһаа хатуужуулха байгаа.

Манай республикын эрхим боксёрнуудай нэгэн, Забайкалиин сэрэгэй округой чемпион Геннадий Красноперов студент Лебедевтэй уулзаба. Эдэ хоёрой тэмсэл гурбадахи раундын дүүрэхэдэ Красноперовэй илалтаар дүүрээ.

Мастерта кандидадууд Михаил Шантанов Валерий Доржиев хоёрой уулзалгые харагшад хүлеэжэ ядангяар угтаа һэн. Эндэ Доржиев бокедо һургаһан багшадаа бүлигдаа. Михаил Шантанов һаяар РСФСР-эй «Спартак» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаха юм.

Хүндэшэг шэгнүүртэн сооһоо Макаров («Спартак»), Хатанов («Буревестник») гэгшэдэй тэмсэл эгээн лэ урагшагүй байба. Юуб гэхэдэ, дурсагдагша боксёрнууд муухай, паншалдаанай маягтай уулзалга эрхилжэ, һүүлэй һүүлдэ Хатановынь илаһанда тоологдоо.

Һүүлэй һүүлдэ хүндэ шэгнүүртэй Любчик Цырендоржиев хоёрой уулзалга харагшадые баясуулаа. Эдэ хоёр бэе бэедээ ана-мана сохилтонуудые хэхээ забдаашьегүй, тус тустаа хамгаалгатай, гоё һайхан тэмсэл харуулжа Любчигынь шүүгээ.

Облпрофсоведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Буряад ороной боксёрнуудай яһала һайн бэлэдхэлтэй байһые харуулба.

Г. ДМИТРИЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: спортын мастер В. Кондаков (зүүн гарһаа) Степановтай тэмсэжэ байна (дээдэ зураг). Мастерта кандидадууд М. Шантанов (зүүн гарһаа), В. Доржиев (гэгшэд ринг дээрэ).

Л. АПРЕЛОВЭЙ фото.

Элүүр энхын булан

ХОРХОИ САНХА ЮУНДЭ ХҮРЭНЭБ?

Хүн зоной элүүрые хамгаалдаг албан орон доторнай улам һайжарна. Медицинын түйлалта болоод бодото арга боломжын үндэһөөр олохон үбшэниие ойрын сагта оголон усадхаха зорилго партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тусхай тогтоол соогоо табиһан байна.

Һаяын сагта үгы болгогдохоор хараалагдаһан үбшэнүүдэй нэгэниинь—хүнэй уша хорхойе усадхалга болоно. Медицинын нэрлэгдэгээр—тениаринхоз, юрэ зоной хэлэдэг ёһоор—хорхой санха ямар шалтагаанһаа хүндэ хүрэдэг бэ гэжэ мэдэхэ гээшэ тэрээнһээ һэргылхын тула зайлашагүй шухала юм.

Хорхой санха, докторнуудай нэрлэдэг ёһоор «бычий цепень» гэдэг уша хорхой халдабаритай. Таһалһан талхан (лапша) шэнги аад, 10 метр хүрэтэр ута хорхой хүнэй нарин гэдэһэн соо байрладаг. Тархи тээхи үзүүрээрээ нарин гэдэһэндэ аһасалдаад, хүнэй шуһа һорожо амидардаг уша хорхой, хойто үзүүрһээ байд гээд лэ хэһэг хэһэгээрээ таһаржа гарадаг. Тэрэ таһархай соонь аяар 150.000 үрэ үндэгэн (онкосфера) бии байдаг. Задагай муу шабхан сооһоо тиимэ үй түмэн үрэнь талаар тараад, үбһэ ногоо, уһа бузарладаг. Муухай уһа ууһан, ногоо эдиһэн ухэрэй һэбһэнтэйнь уша хорхойн үрэ нарин гэдэһэндэнь хүрэмсөөрөө тэрэниие үрэмдэжэ, шуһандань ородог. Саашаа шуһанайнь һудаһаар дамжажа балсан мяхандань гү, али доторойнь нэгэ органдо тогтожо шэбээлдэг. Тиимэ хоохойтой мяха хүсэд шанан, хайрангүй шүүдэнгыгээр эдиһэн хүндэ уша хорхойн үбшэн хүрэдэг. Һайтар болгогдоогүй мяхантай хамта тиимэ хорхойн үрэ хүнэй хотодо орожо, саашаа нарин гэдэһэндэ толгой талаараа бүхөөр аһасалдаад, 3—4 һарын турша соо бүдүүн хорхой болодог. Тиигэмсээрээ һууд талаһаа таһараад, хэдэн түмэн үрэтэй уша газаашаа баһа гаража, ондоо хүнүүдтэ (һэргылгын хэмжээ абагүй һаа) халдаха аюул тохёолдуулдаг.

Уша хорхойтой болооб гэжэ мэдэн сасуу врачта ханлажа, тэрэниие гаргуулха хэрэгтэй. Тэрэниие мүнөө тон бэлэхэнээр гаргадаг болонхой. Хүнэ хоро хэхэгүй аад, хүсэтэй зүйлөөр санхын хорхойе ганцата үхэдхүүлээд, газаашань гаргаха арга хүдөөгэй больница, амбулаторинуудта үргэнөөр хэрэглэгдэнэ...

Уша хорхойн үбшэнтэй тэмсэхэ тодорхой хэмжээ ябуулга хараалһан тогтоол республикымнай Министрнүүдэй Совет гурбан жэлэй урда гаргаа һэн. Тэрэниие дүүргэлтэ болгохын тула яһала ехэ оролдолго гаргагдажа, тодорхой хэмжээнүүд абтажа байна. Тиигэһэнэй үндэһөөр һүүлэй гурбан жэл соо тениаринхоз үбшэнтэй хүнэй тоо хахадтаа хүрэтэр үсөөрөө. Гэбэшье энэ үбшэн илангаа Баргажанда, Түнхэндэ, Захааминда дэлгэрэнги байһаар. Юундэ гэхэдэ, эдэ аймагуудта, бусад газарта үүсын мяхан муусa шалгагдадаг, заримандаа ветеринарай тамгагүйгөөр дэлгүүр дээрэ наймаалагдадаг байна. Жэшээ болгон нэгэ баримта зурдая. Үнгэрөөшэ жэл Баргажанай аймагай колхоз, совхозуудай ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй мэдээсэлэй ёһоор, шалгалтада ороһон 528 малай мяхан бултадаа финнозгүй гэгдэһэн аад, Баргажанай-Адагай мал үүсэлдэг пунктда ороһон малай табанай нэгэниинь хорхойтой байшоо. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, хүдөөдэ хүдэлдэг зарим ветеринарнууд мяха шалгахадаа ёһын тэдысэ хандана. Нийтын, үмсын малые түсгаар түхеэрэгдэһэн газарта үүсэлхэ гэһэн эрилтэ олохон газарта сахигданагүй.

Тиимэ байрануудые бариха мүнгэн Түнхэнэй, Ахын ба бусад аймагуудта огто ашаглагданагүй. Уша хорхойн үбшэнһөө бэеэ һэргылхэ гурим, заабариие хүн зон өөһэдөө нарилаар сахиха зэргэтэй гэбэл: нэгэдэхеэр, айл бүхэнэй гү, али хамтын байрын дэргэдэ хүнэй газаалдаг бүтүү, гүнзэгы шабхан (уборно) баригдаха ёһотой, хоёрдохёор, үүсэ хэхэдээ ветеринарна хүдэлмэрилэгшые урижа, мяхаяа заатагүй шалгуулха: дэлгүүр, магазинһаа тамгалагдаһан лэ мяха абаха, дутуу болгоһон мяха эдижэ болохогүй гэжэ мэдэхэ, гурбадахяар, бэеэ ариг сэбэрээр абажа ябаха гурим—гигиенэ ходоло нарилаар сахигдаха ушартай.

Врач В. ТАХАЕВ,
республикын санитарно-эпидемиологическа станциин таһагые даагша.

ФУТБОЛИСТНУУДАЙ МҮРЫСӨӨН

Футболоор «А» классай хоёрдохи бүлэгэй командануудай хоорондо СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа мүрысөөнүүдэй апрелиин 16-най дүн доро толилнобди.

«Иртыш» (Омск)—СКА (Новосибирск)—1:0, «Алга» (Фрунзе)—«Ангара» (Эрхүү)—1:0, «Энергетик» (Душанбе)—СКА (Хабаровск)—0:0, «Памир» (Ленинабад)—СКА (Чита)—0:0, «Нефтяник» (Фергана)—«Луч» (Владивосток)—0:0, «Строитель» (Ашхабад)—«Кузбасс» (Кемерово)—0:2, «Политотдел» (Ташкентскэ область)—«Томлес» (Томск)—2:0, «Зарафшан» (Навои)—«Темп» (Барнаул)—0:0, «Металлург» (Чимкент)—«Сэлэнгэ» (Улаан-Удэ)—1:0.

(ТАСС).

Редактор Ц. Ц.

Манай адрес, телефон

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина, 35. Телефоны: приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секр... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяй... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промыш... строительства—61-35, советского строительства и ... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров... формации—34-05, общественная приёмная—56-... бюро—57-63. фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ. типография Управления по печати ... вете Министров БурАССР

Н-01493.